

TUINPARK
BUITENZORG

100
JAAR

1917-2017

Tuinkrant Jubileumeditie
Lente/Zomer 2017

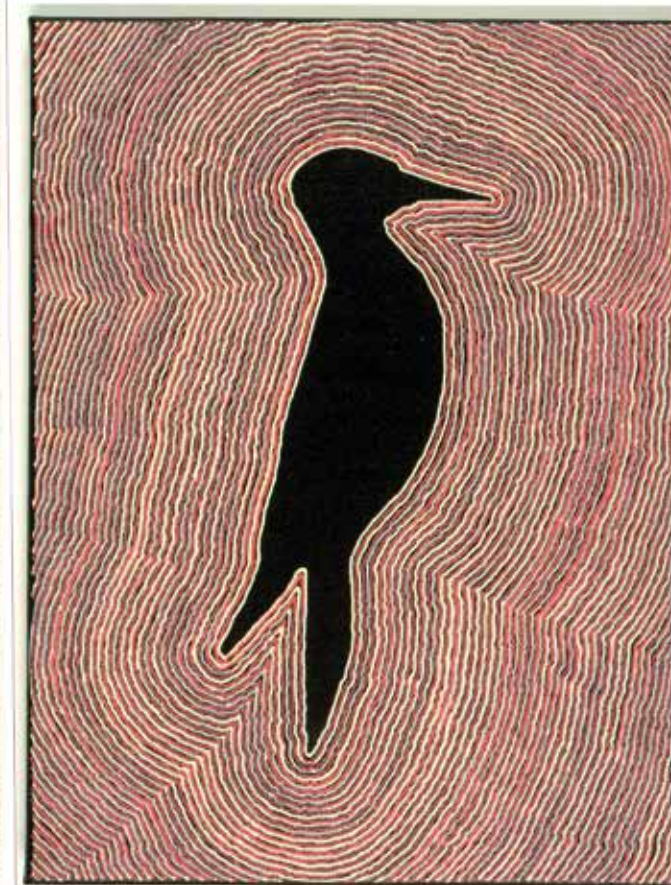
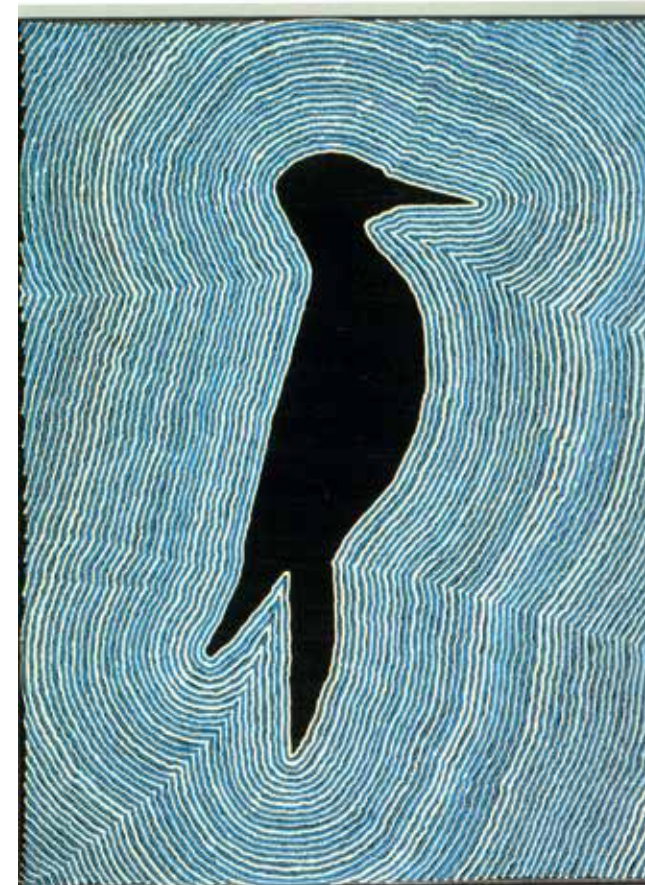
60-jarig bestaan Tuinpark Buitenzorg 1977 foto Marie Bot

100 jaar

Het bekende gedicht 'Mei' van Herman Gorter (1864-1927) blijkt zeer toepasselijk te zijn voor dit jubileumnummer van onze Tuinkrant, de 99. Gorter bezong weliswaar de maand mei in plaats van april, de maand van publicatie van de 99, maar waar het om gaat is natuurlijk dat we, "bang voor den winter en den herfst, den nacht van 't jaar", weer volop toe zijn aan "een nieuwe lente en een nieuw geluid" en intens snakken naar bloei en groei en warmte en zonlicht. Dat doen we niet zonder terug te kijken. Evenals Gorter, die met zijn homerische vergelijkingen van 'Mei' een heldengedicht maakte en daarvoor de klassieken van stal haalde, vertellen diverse mensen in dit nummer lyrisch over hun ervaringen met ons tuinpark te Amsterdam Noord. Ons dierbare Buitenzorg, dat dit jaar honderd jaar bestaat, en nog lang niet richting de hellepoort wil treden, maar springlevend is, en zichzelf telkens weer vernieuwd. Iets dat vooral Edith enorm gelukkig maakt. Een tuin zonder vers bloed, is immers ten dode opgeschreven. Bezong Gorter de lente op poetische wijze, wij Buitenzorgers kunnen er ook wat van! Veel bijdragen bestaan uit pure aubades: liefdesverklaringen aan Buitenzorg in de vorm van tekeningen, schilderijen, foto's, gedichten en verhalen. We zijn daarnaast, omdat Buitenzorg het eerste volkstuinpark van Amsterdam is dat honderd wordt, voor jullie stoffige en digitale archieven inge-

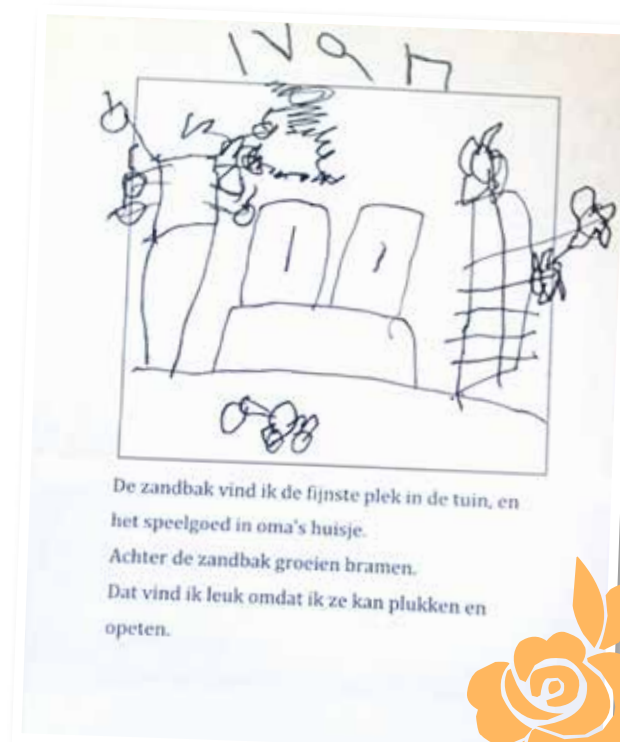
doken. De redactie heeft her en der foto's en teksten verzameld, opdat we ons beseffen hoe uniek het is dat wij hier nog steeds vrolijk mogen tuinieren. Veel mensen hebben daarnaast gehoor gegeven aan onze oproep om te graven in hun geheugen, en middels woord en beeld verslag te doen van hun eigen tuingeschiedenis. Daarnaast zijn er de vaste rubrieken zoals Gerrits 'tuinkunstgeschiedenis', Nina's bijdrage als 'tuinkabouter' - zij belandde, gek genoeg, net als Gorter daardoor twee keer aan zee - 'Meriks gesprek met...' en Marianne blijft zoeken naar nieuwe, onontdekte parels op Buitenzorg. Bill en Tito hebben als altijd weer hun unieke beelden aangeleverd, en nieuw voor de krant is Martin, met zijn cover en kalender. Dank ook aan alle andere tuinders die zo liefdevol bijdroegen aan dit jubileumnummer, en aan fotografe en niet-tuinder Marie Bot, wiens vader een moestuin had onder de rook van Rotterdam. Zij maakte twee foto's van Buitenzorg in de jaren zeventig. Door deze vrije opdracht, waarbij ze alle Amsterdamse tuinparken bezocht, weten we nu dat Buitenzorg altijd al dol was op feestjes. Haal dus de majorette in u naar boven, en de trom en de tamboerijn, opdat 2017 echt een feestjaar moge zijn! Leve Buitenzorg, leve de Buitenzorgers! Hoera, hoera, hoera!

De redactie

Inhoud

- 4 De Hoge Veluwe
- 6 Jeu de boules op Buitenzorg
- 8 Gesprek van Merik met...
- 10 De mooiste tuin
- 12 Foto's uit de oude doos
- 14 Je bent te laat
- 16 Kinderen van Buitenzorg
- 18 Eeuwfeestkalender
- 20 Tuinen uit de oudheid (4)
- 23 Bericht van uw tuinkabouter
- 24 Het paradijs op aarde
- 26 Doe mee aan de tijdcapsule
- 28 Mijn meest veeleisende minnaar
- 30 Het ecologisch strolen huisje van tuin 1
- 33 Bericht van uw tuinkabouter
- 34 Claude Monet in Buitenzorg
- 35 Gedichten
- 36 Achterpagina van Tito

De zandbak vind ik de fijnste plek in de tuin, en het speelgoed in oma's huisje. Achter de zandbak groeien bramen. Dat vind ik leuk omdat ik ze kan plukken en opeten.

Eindredactie: Anne-Marie Prilleltz (tuin 90) Tel. 06-22783258 Vormgeving: Susy Cascado (tuin 34) Tel. 06-28766631, Email: susy@cascado.nl Vormgeving cover en jaarkalender: Martin van der Veen (tuin 9) Redactieleden: Gerrit Mol (tuin 91) Merik van der Torren (tuin 95) Tito de Vries (tuin 26) Correspondentie kan ook worden gestuurd naar: Buitenzorg, Redactie 99, Zamenhofstraat 41, 1022 AC, Amsterdam, Email: buitenzorgkrant99@gmail.com

Tuintip: paneer die slak

Wie last heeft van slakken kan op een natuurvriendelijke wijze deze beestjes verwijderen. De truc is toevallig ontdekt door mevrouw Prinsen, toen ze met een bijna leeg paneermeelpak onderweg naar de papierbak, paneermeel morste op het terras. Niet veel later zag ze een twintigtal slakken snoepen van de lekkernij. Om haar vermoeden te testen, strooide ze op verschillende plekken paneermeel. Iedere keer kropen de slakken massaal op de viersterrenmaaltijd af.

Dit is het recept: strooi tegen het vallen van de avond op diverse plaatsen toefjes paneermeel. Wacht een uur en klaar: de slakken liggen voor het oprapen. Breng ze vervolgens in een emmertje naar een plek waar ze de weg naar de tuin niet meer terug kunnen vinden. Bijvoorbeeld in de sappige vegetatie bij een sloot. Een prima alternatief voor je tuinplanten!

Emmy, tuin 26

ASBEST IN DE TUIN VAN BB-ER

Welke B(ekende) B(uitenzorger) heeft nog steeds asbest in zijn tuin staan en liggen?

Ik heb hier een foto van asbest in een tuin. De tuin is van een bestuurslid. Ik ben van mening dat dit weggehaald moet worden, maar het lid weigert.

Wel milieuvriendelijk pretenderen te zijn maar vooral er niets voor willen doen...

Nina Derksen, tuin 80

Stuur ook iets op voor de
99 Buitenzorgkrant

Foto's & verslagen van:
Buitenzorg • je eigen tuin • medetuinders • uitstapjes • feestjes • oproepjes • vraag & aanbod • tekeningen • knutsels • etcetera!

Stuur het naar: buitenzorgkrant99@gmail.com

De Hoge Veluwe

We gingen met de tuin naar de Veluwe. Nu niet met de Artibus maar met een grote bus en Geert was de chauffeur. Sjak had koffie en thee voor ons allemaal gemaakt. Eerst reden we verkeerd. Daar mocht je niet naar binnen met een bus. Maar aan de andere kant van het park wel. Wij gingen niet met de bus het park in. Wel Wilnah en de mensen die niet zo goed lopen. Zij wilde haar energie voor het museum gebruiken. Het park met alles erin heet de Hoge Veluwe. En in het park staan gebouwen. Een jachtslot. Daar ging Elise naar toe. Ik en mama en Mo en Susy en Isabella gingen met de fiets. Er staan overal heel veel witte fietsen en die mag je gewoon nemen. Met een handeltje is ie groot of kleiner.

Het is een heel mooi park en er zijn wel wilde dieren maar die lagen lekker verstopt te slapen. Park en het museum en het slot waren allemaal van mevrouw Muller en meneer Kroller of net andersom. Zij waren heel rijk. Er is ook een onder de grond museum. Daar gingen ook mensen van ons in. En er is een kunst museum het Kroller Muller museum. Dat staat weer apart in een eigen beelden tuin. Het museum is best mooi maar ook best druk. Er staan beelden maar er hangen vooral schilderijen. Ook van van Gogh en Mondrian. En van veel meer kunstenaars die in hun tijd leefden. Zo tussen 1850 en 1950. Heel veel heb je al eens ergens gezien. Die zijn erg beroemd. Mijn moeder gaat dat dan altijd uitleggen en soms heb ik daar geen zin in en soms wel. Ze liet nu

appels zien van Charlie Toorop. Die vond ik het mooist in het museum. En een kunstwerk van glasplaten. Toen naar buiten in de beeldentuin. Dat vond ik echt goeie kunst. Niet alles maar wel veel. De namen weet ik niet precies maar er was een soort hut en ... op een open plek, een soort kleine arena heeft Mo voor Mama gezongen. Allerlei mensen bleven staan luisteren. Best cool. Er was ook een soort zwembad van steentjes. Dat was heel mooi. Toen gingen we weer op de fiets en maakten een foto van een heel grote paddenstoel. Iedereen deed het en Elise maakte toen weer een foto van iedereen. Ook heel leuk in het park zijn de bomen. Zulke klimbomen kunnen we misschien ook wel bij ons planten? Toen terug. Wij maakten toen een bladerslinger voor Geert en Hanneke en Wilnah. Maar hier zijn de bladeren vaak minder kleurrijk dan in het park. Thuis hebben we ze ook altijd.

Xiao Xiao, tuin 65

LOURDES AAN DE AMSTEL - VOLKSTUIN OF BEDEVAARTSOORT?

Keer op keer zien we hoe projectontwikkelaars hun oog laten vallen op volkstuinen en andere parken om daar ruimte te maken voor nieuwe projecten. Dit keer gaat het om de bouw van 'Lourdes aan de Amstel' op een terrein tegenover de RAI, "waar nu nog volkstuintjes liggen".

Mathé Reijnierse van de Stichting Lourdes aan de Amstel, die daar een kolossaal gebedshuis wil laten verrijzen, verklaarde onlangs "geen enkel obstakel te zien" om deze tuintjes op te offeren. Hij voelt zich gesterkt door de visie van bisschop Jos Punt, die schijnbaar het geloof in wonderen wil opkrikken. Punt baseert zich op verschijningen die Ida Peerdemans in de jaren '50 van de vorige eeuw in de Rivierenbuurt waarnam, en die door hem 'authentiek' zijn verklaard.

Tenslotte heeft Frankrijk niet het alleenrecht op bedevaartplaatsen als Lourdes. Men schijnt te denken dat zo iets aan de Amstel ook niet zou

misstaan. Al moeten vele tuinders hun plek hiervoor opgeven, honderdduizenden pelgrims zullen hun zieleheil hier misschien vinden.

Gelukkig hebben wij de Bond van Volkstuinders nog, die niet zonder slag of stoot deze tuinen aan zulke megalomane bouwdrift zal willen opofferen. De bond heeft al vaker bewezen dat er met volkstuinen niet te spotten valt. We hopen er ook nu weer het beste van!

Han van der Waerden, tuin 30

Illustratie: Bill Bodewes, tuin 34

Jeu de boules op Buitenzorg

Sinds jaar en dag wordt er op zondagmiddag jeu de boules gespeeld op Buitenzorg. Je kunt hier echt wel spreken van een traditie. De jeu de boules baan heeft vroeger achter de oude kantine gestaan. Toen de huidige kantine was gerenoveerd, heeft Frank Schaay het initiatief genomen de traditie weer te hervatten. Het spel heeft dus tijdens de verbouwing van tuin O een paar jaar stilgelegen, maar na de aanleg van de nieuwe speelbaan is er een vaste groep mensen die de traditie weer heeft voortgezet. Ondanks barre weersomstandigheden wordt er gewoon doorgespeeld. Ook in de winter, onder de voorwaarde dat het niet heeft gesneeuwd.

Schoolbord

Alhoewel de baan niet overal egaal is doet dat de pret niet drukken. Er is altijd wel een hark aanwezig om de baan bij te stellen. Een oud schoolbord dient om de scores op te schrijven door de aangewezen spelleider. Naast je eigen setje ballen, kan er ook gespeeld worden met de reserveballen die aanwezig zijn.

Het doel is je bal zo dicht mogelijk bij de but te werpen. (De but is een klein balletje dat als een soort doel wordt beschouwd.) Er kan individueel worden gespeeld of in teams. Iedereen kan meedoen, jong en oud. Als er genoeg animo is worden er ook toernooien georganiseerd met een echte beker.

Grieken en Romeinen

Jeu de boules is de Franse verzamelnaam voor balspelen die in Italië Boccia heten, in Engeland Bowls, in België Krulbollen en in Duitsland Boule-Spiel. Reeds in de Griekse tijd werd geoefend in het gooien met ijzeren ballen. De Romeinen breidden dit uit met de but (doel, richtpunt, mikpunt) en dat werd de grondlaag van het jeu de boules spel. De Romeinen verspreidden het spel over geheel Europa en vooral in het westelijke deel van Europa (het vroegere Gallië) is het nog steeds een volkssport. Na de Middeleeuwen werd het spel echter minder populair en werd het voornamelijk nog in de Provence gespeeld. Na de tweede wereldoorlog won het spel weer aan populariteit en

waaide het over vanuit Frankrijk (waar een echte 'boule-cultuur' heerst) naar Europa en Amerika.

Oude Franse mannetjes

Als kind heb ik met mijn ouders veel door Frankrijk gereisd en op ieder stads- of dorpsplein zag ik vooral oude mannetjes dit spel spelen. Dit verbaasde me. Er kwam geen vrouw aan te pas! Een verklaring zou kunnen liggen in de oorsprong van het spel petanque. Petanque is afgeleid van pieds tanques wat "de voeten gebonden bij elkaar" betekent. De huidige vorm ontstond in 1907 in La Ciotat nabij Marseille. Ten behoeve van een oude man, Jules Lenoir, die door reumatiek geen aanloop meer kon nemen, werden de spelregels aangepast. De werper moest op zijn plaats blijven, en dat werd afgedwongen door een cirkel rond hem heen te trekken. Petanque heeft daardoor de reputatie van 'oudemannensport' gekregen. Gelukkig zijn de tijden veranderd. Er zijn op Buitenzorg zelfs meerdere vrouwen die meespelen en ook toernooien hebben gewonnen!

Toen & Nu

Nederland

Als we in Nederland over jeu de boules praten, bedoelen we eigenlijk petanque. Daarvan is de meeste voorkomende spelvariant van het jeu de boules spel afgeleid. Petanque kan individueel (tête-à-tête) worden gespeeld maar ook in teams van twee spelers (doubletten) of drie spelers (tripletten). De triplettenvorm wordt internationaal als de belangrijkste variant beschouwd. Rond het begin van de jaren zeventig, besloot een aantal studenten in Amsterdam, niet een club, maar een bond op te richten. Tot mijn grote verbazing is dit de NJBB (Nederlandse Jeu de Boules Bond) geworden: een zeer actieve organisatie met verschillende afdelingen. Zij organiseren wedstrijden en zelfs wereldkampioenschappen!

Heb ik jullie enthousiast kunnen maken? Kom dan eens vrijblijvend kijken of meespelen op zondagmiddag rond 15.00 uur. De reserveballen liggen al klaar voor je. En natuurlijk kun je voor meer informatie kijken op: www.njbb.nl

Marianne Jeuken, tuin 18

Met het nodige zeer wordt er tóch gebouwd, zelfs bij menig puntje wat gejoeld. Veelal betreft het een ouderenspel. Gezellig met elkaar is het zeker wel!

Ik ken een baan die men maar draineren is gegaan, de regen bedierf de pret maar nu is hij keurig en net.

Overgewaaid uit Frankrijk is het ook hier populair geworden: Jeu de boules een hobby voor een hele horde. Zelfs competities houdt men daarin; zo behoud je plezier en zin.

Dakoyria 2015.

'De puber'

Toen ik mijn tuin kreeg in 2009, na het overlijden van mijn vader Simon, ben ik een paar seizoenen flink aan de slag gegaan om 'de puber' (zoals zijn vrouw Edith de tuin noemde) weer een beetje in het gareel te krijgen.

Simon en Edith hadden hun tweede liefdesbaby (hun tweede tuin dus) jarenlang gekoesterd en deze had als werkplek en vooral bibliotheek van mijn vader gediend. Na een aantal jaar was de tuin/ liefdesbaby een puber geworden en hadden ze deze - zoals gewenst door een puber - wat meer losgelaten.

De puber ging flink tekeer en ik vond het nodig om toch een beetje in te grijpen, met pijn aan het hart wel te verstaan, want ik heb natuurlijk ook ontzag voor hun visie en de prachtige grilligheid der natuur. Er is in de loop der jaren o.a. een nieuw hek, pad en terras gekomen en later ook nog een vijver en een grasveldje, dit alles mede mogelijk gemaakt door oa. Martijn, Jonathan en Jos.

Maar de grootste verandering voor mij is wel dat ik op 21 maart 2016 mijn eigen baby annex tuinkabouter heb gekregen: onze lieve Benja Simon Heesen! Dit kan vrijwel niemand ontgaan zijn, want wat een warm onthaal kreeg hij op de tuin.

Naast kaartjes en kraamcadeautjes van het bestuur en andere tuinders, de toffe hobbelswaan van Noor, Gerrit en Remge, en het hangmatje van Susy (zie foto) vooral heel veel aandacht en liefdevolle blikken van vrijwel alle dames, en ook wat heren op de tuin.

Misschien zijn het nog steeds de bekende hormonen, maar ik raak steeds weer ontroerd als ik zie hoezeer hij welkom wordt geheten door iedereen, en het zou me verbazen als hij het niet net zo naar zijn zin krijgt als ik op de tuin.

En zodra Benja een puber wordt, tja, dan moet ik hem misschien wat loslaten, maar een beetje Buitenzorger keert altijd weer terug...

Lieve groet,
Anna Vinkenoog, tuin 23

Gesprek van Merik met...

Sinds Hans Gritter tuin 5 heeft in Buitenzorg, leerde ik hem kennen als een beminnelijk man en begenadigd kunstenaar die erg betrokken is bij het reilen en zeilen van het tuinpark Buitenzorg. Ik vond het tijd met om hem een vraaggesprek te voeren over zijn tuin en zijn beeldend werk. Ik maakte een afspraak met Hans op een herfstige middag in augustus. Hij brandde meteen los.

“Ik heb afgelopen weekend (6 en 7 augustus 2016) het jaarlijkse schaaktoernooi in Ruigoord georganiseerd voor de zesentwintigste keer. Zelf schaakte ik er niet zo best, want mijn hoofd liep om door alles wat geregeld moest worden. Er waren vierentwintig deelnemers en verder was er nogal wat aanloop vanwege het Landjuweel-festival dat werd opgebouwd. Ik vond het erg leuk om te doen, al gaf de organisatie ook veel stress.

Ruigoord

Ik heb vanaf het begin in Ruigoord gewoond. Ik heb het dorp met onder anderen Hans Plomp en Gerben Hellinga in 1973 gekraakt en heb er tot 2002 gewoond. In 2003 heb ik mijn atelier in Ruigoord overgedaan aan een ander, die er de huidige 'Salon' van heeft gemaakt. Het Havenbedrijf heeft bemiddeld voor de huur van een atelier op het Zeeburgerpad, onder de woningen van Hans en Gerben. Zo zijn we nu al bijna een halve eeuw burens! In Ruigoord leerde ik ook Wilnah kennen. Zij was mijn buurvrouw met groene vingers. Ik had een mooie tuin in Ruigoord en hield een moestuin bij een eindje verderop, een meditatieve bezigheid, al was ik niet zo goed als mevrouw Bakker, een autochtone bewoonster van

Ruigoord. Wij als krakers kwamen van buiten, de allochtonen. Mijn vrouw, Elsenoor, deed de siertuin.

Hoge bomen

Er was mooie natuur rond Ruigoord, een soort duingebied. Dat is helemaal verwoest toen er die haven werd gebouwd. Ik heb nog een schilderij gemaakt van de laatste boom die werd geveld door een grijpmachine. Via Wilnah ben ik in Buitenzorg gekomen, in tuin 5, een siertuin, al heb ik vijf appelbomen en drie perenbomen. Eigenlijk zijn de bomen te groot voor mijn tuin. Ik snoei ze ieder jaar zodat het fruit wat lager hangt, en ik het kan plukken. Er is veel schaduw in mijn tuin. Dat is prima bij warm weer. Maar er staan bij mij, en bij vele andere tuinders, veel bomen - vaak zaailingen - die niet bijgehouden zijn en onnodig veel licht wegnemen. Geert, Aafke Post, Peter van tuin 1 en ik, vormen samen een bomencommissie. We inventariseren de te hoog gegroeide bomen. Met behulp van Geert of een bedrijf kunnen die worden gesnoeid.

Sans Souci

Er is een goede sfeer in Buitenzorg. Het is fantastisch. Ik kom

Hans Gritter

in 25 minuten met de fiets en de pont van mijn huis op het Entrepotdok naar Buitenzorg. Iedere dag die mooi is probeer ik er te zijn. Hoe ik mijn toekomst in Buitenzorg zie? Ik heb net mijn huisje helemaal opgeknapt, een daglichtpaneel en een lichtkoepel op het dak geïnstalleerd en ik win vaak met *jeu de boules*. Buitenzorg is voor mij wat *Sans Souci* was voor Frederik de Grote!

Schilderijen

Je vraagt wat ik schilder? Van alles. Soms portretten, zo heb ik Hans Plomp en Simon Vinkenoog geportretteerd, maar ook beelden van beweging en dans; stillevens zoals een boeket, geschilderd op rijstpapier, of de geabstraheerde beweging van een clematis of Oostindische kers bij mensen in de tuin. Ik heb ook een serie van schilderijen van appel en olijfbomen met mooie schors, met zacht krijt op vezelig papier, gemaakt. Ik maak van de nood een deugd. Zit lekker in mijn tuin in Buitenzorg en schilder wat ik zie. Je kunt mijn werk bekijken op www.gritterhans.com."

Merik van der Torren, tuin 95

PUZZELKLUS

Het afgelopen jaar heeft de Klus, de dicht-workshop die geleid wordt door Tito de Vries, een heerlijke voorleesmiddag georganiseerd. Ook komend jaar zal aan de Klus en Tito gevraagd worden of ze willen komen voorlezen. Het plan is nu dat dit op 1 juli zal gebeuren. Eén van de mensen die een gedicht voorlas, was Gerrit Mol. David Bowie was niet heel veel eerder komen te overlijden en Gerrit had een gedicht gemaakt met enkele titels van Bowie in de tekst. Er is toen afgesproken dat we er een kleine prijsvraag van zouden maken

■ **D**aarom: hoeveel liedjes (titels) van David Bowie kunt u ontdekken in onderstaande tekst?

Stop uw oplossing in de brievenbus van Buitenzorg. De uitslag zal bekend worden gemaakt op die eerste dag van juli. Voor de winnaar ligt een mooie dichtbundel van Merik van der Toorn klaar.

HALLO RUIMTEJONGEN,

Zullen we gaan dansen in de straat, als absolute beginners
We staan misschien wel onder druk
En vragen ons af, waar zijn we nu
Maar kom op, laten we dansen
We dompelen ons onder in geluid en beeld
We gaan van station naar station
We zijn wild als de wind
We gedragen ons als de jonge Amerikanen
We zijn helden, vannacht
Ja jongens blijven swingen
Ach, laten we samen de nacht doorbrengen
Dat is een klein wonder
Je krijgt geen spijt. Onze liefde is modern
Onze liefde is als een ruimtereis
Het is of we leven op Mars
Het brengt ons gouden jaren
As vergaat tot as, als een soort rock en rol zelfmoord
Ach, donderdag kind, ga niet ondergronds
Dat is misschien modieus, rebel rebel
Om je te gedragen als een chinees meisje
Als of je een kattenmens bent, een sterrenman
Ja bijna of je Lazurus bent in de stad suffragette
Of je last hebt van een dagdroom over de leeftijd van de maan
Of je naam blauwe jean is, een jean geest is.
Verandering mag je misschien beroemd gemaakt hebben
Weet; dit is Amerika niet.
Doe jij nou maar alsof jij de man bent die de wereld heeft verkocht
Wat je ook doet, ze zeggen maar een ding. Spring zeggen ze!
Vriendelijke groet
Ziggy Stardust

Gerrit Mol, tuin 91

De mooiste tuin

Hoe ik op Buitenzorg terecht kwam

Voor ik vertel hoe ik aan een tuin op Buitenzorg kwam, wil ik eerst iets vertellen over mijn verder terug in de tijd reikende persoonlijke tuiniergeschiedenis.

Eigenlijk is tuinieren me met de paplepel ingegoten. Ik kom namelijk uit een familie van tuinbouwers - van mijn moeders kant - en ik ging van jongs af aan mee naar het land. Wat ik daar deed was in het begin vooral spelen (met modder en water) maar later werd het serieus omgaan met bloemkool en tulpen, en werd er ook geld verdiend. Wat ik toen minder leuk vond was het vroege beginnen: om zes uur moest je paraat zijn, en dat betekende kwart over vijf opstaan. Verschrikkelijk!!

Thuis hadden we een grote bloementuin achter (en een kleintje voor) en al vroeg kreeg ik daarvan een klein stukje dat ik naar believen mocht inrichten. Later 'verwaterde' dat, en werd verwacht dat ik hand en spandiensten leverde voor de hele tuin. Tijdens de middelbare schooltijd en in de studietijd raakte het tuinieren uit zicht, al is mijn liefde voor de natuur me al die jaren bijgebleven.

Vanaf 1980 (ik was al bijna klaar met mijn studie) woonde ik op Uilenstede en ook daar werd getuinierd. Op een gegeven moment werd ik door een eenheidsgenoot gevraagd of ik haar wilde helpen haar tuin te onderhouden. Dat was een niet zo gelukkige herkenningmaking, want: twee kapiteins op een tuin, dat gaat nooit goed. Gelukkig hield de ander er mee op door beëindiging van de studie, en vanaf dat moment heb ik tot het eind van mijn Uilenstedeverblijf met veel plezier getuinierd. Niet alleen dat: ik heb ook heel wat jaren in het bestuur van de tuinvereniging gezeten! Het was hier dat ik mijn huidige partner leerde kennen, die ik toen ook nog voor een andere bestuursfunctie wist te strikken (en meer dus).

In 1989 verhuisde ik naar Bos en Lommer, vlakbij de Kolenkit. Op een paar minuten wandelen van mijn huis was een klein volkstuintencomplex, met alleen maar nutstuinen. Het lag er duidelijk op mij te wachten. Toch bleek niet iedereen daar gelukkig met mijn tuinliefde: in de zomer was ik namelijk altijd minstens zes weken weg, want ik hield van lange vakanties. Je kunt je voorstellen hoe mijn tuin er uit zag na die tijd. Er waren mensen die zich daar aan ergerden, en dat kan ik me voorstellen, want dat doe ik nu ook over dat soort 'tuinders'.

In 1997 ging ik samenwonen in Noord, in de Vogelbuurt. Een door mij gestelde voorwaarde voor het accepteren van een toegewezen woning (je kon toen nog eisen stellen) was dat er een volkstuin in de buurt zou zijn. Wel: Buitenzorg lag zo'n beetje om de hoek. Weliswaar niet zo dichtbij als bij Vogel-dorp, maar daar hoefde ik nu ook weer niet te wonen. Ik heb

me snel ingeschreven, maar ook toen was er al een wachtlijst, al heb ik geen idee meer hoe lang die toen was. Het eerste jaar na mijn verhuizing hield ik mijn tuin in Bos en Lommer nog aan, maar de afstand bleek toch wel een onoverkomelijk bezwaar als je alleen een fiets hebt. Tijdens een rondwandeling op Buitenzorg raakte ik aan de praat met een tuinder die behalve een bloementuin met huisje, ook nog een tweede tuin had - er schuin tegenover - die hij als groente- of moestuin gebruikte. Tijdens het gesprek gaf ie aan dat 't hem wat teveel werd (hij werd een jaartje ouder) en dat ie voor een - derde - deel van de tuin iemand anders zocht. Het leek me een buitenkansje om zo binnen te komen, en ik hapte toe. Het jaar erna kon ik ook al het tweede deel 'annexeren', en nog een jaar later was ik de bezitter van het geheel. Dat moest alleen nog geformaliseerd worden, maar gelukkig waren er geen onoverkomelijke problemen. Al zal het niet echt volgens de regeltjes zijn geweest. Overigens was mijn eerste jaar waarin ik de hele tuin bezat een dramatisch jaar: de grond was blijkbaar jaren verwaarloosd en nauwelijks vruchtbaar meer te noemen. Door het slechte weer - kou, overvloedige regenval - kwam alles slecht op, en wat nog op kwam - u raadt het al - werd opgevreten door de slakken.

Snuffelen in stoffige archieven

Wist u het volgende?

Toen Buitenzorg net was opgericht werd het voorzitterschap bekleed door Dhr. R. P. Fenega, de directeur van de Amsterdamse Droogdok Maatschappij (ADM). Een andere bestuurder uit ons prille begin was Dhr. A M Hoffman, de directeur van de Hollandse Draad- en Kabelfabriek (Draka). Hoge heren, belangrijke mannen.

Toen, na de eerste wereld oorlog (lees: rond 1917) de heren meer tijd moesten besteden aan hun werk voor de wederopbouw - de fabrieken moesten weer goed gaan draaien - toen werd er naar een andere oplossing gezocht. Omdat Buitenzorg het laatste tuinpark was dat toetrad tot Het Comité (ik denk dat je dat moet lezen als De Bond van Volkstuinders) werd de bestuurlijke zwaarte over verschillende tuinparken verdeeld. Of dit onze huidige Bond is of misschien een voorloper, zal hopelijk verder onderzoek uitwijzen.

In 1920 ontstond er voor Buitenzorg gevaar. Er was een raadsbesluit waarin was opgenomen dat men van mening was dat er te weinig sportterreinen in Noord waren. Er werd druk naar ruimte voor deze sportparken gezocht en men vond dat daar wel enige tuinparken voor opgeofferd konden worden. Eén van die tuinen zou Buitenzorg zijn, die - indien er geen ander terrein gevonden werd - dan per november 1922 diende te wijken!

Voor Buitenzorg vond de gemeente voor 'bepaalde tijd' een andere plek. (Heb (nog) niet kunnen ontdekken wat dat 'bepaalde tijd' betekende...) Het terrein dat gevonden was lag tussen de Waterlandse Zeedijk en het Vollenhovepark, nabij het dorp Buiksloot. Er was al een rapport om deze verhuizing mogelijk te maken door Burgemeester en Wethouders ingediend. Maar het feest ging uiteindelijk niet door. De huurders van Buitenzorg gingen niet met de aangegeven grond akkoord, omdat de grond niet geschikt was om op te tuinieren en het bestaande complex zo mooi was geworden, dat het zonde was om het terrein te verlaten.

In die tijd werd namelijk ook het stenen gebouw, ons huidige verenigingsgebouw geplaatst. (Bekijk de plaquette maar eens en u kunt lezen wie de bouw mogelijk hebben gemaakt.) Het gebouw had een bestuurskamer, een werkplaats en een inkoopgedeelte, de winkel. Achter het stenen gebouw was een serre-achtig gebouw dat dienst deed als kantine. Dat deel is later door brand verwoest.

Samen met het Comité van Volkstuinen kwamen de huurders in actie tegen dit voorgenomen besluit van Burgemeester en Wethouders. Vanuit de omgeving kwamen ook protesten. Het Handelsblad noemde in een redactioneel het besluit zelfs onaanvaardbaar. En de protesten hadden resultaat. Het voorstel werd - gelukkig! - ingetrokken en Buitenzorg groeide uit tot een begrip in Noord.

Deze informatie heb ik gevonden in oude Buitenzorg-krantjes. Ik ben nog op zoek naar: 'Oorsprong en ontwikkelingen van het Volkstuinwezen in Amsterdam'. Iemand enig idee? Ik hoor graag van u.

Gerrit Mol, voorzitter van Buitenzorg, tuin 91

Het was ontmoedigend en het huilen stond me soms nader als het lachen. Maar je weet: opgeven is geen optie, en dus bestelde ik een lading van een kuub of vier kompost en stortte dat met wat hulpkrachten over het oppervlak. Vanaf toen ging het beter, al bleef het een vochtige tuin. Mijn opvolger had tussen haakjes later zo zijn eigen manier om daar een oplossing voor te vinden: kubieke meters basaltstenen en grond, met daarop een iconisch tempelachtig bouwsel. Vergeten zal ik deze tuin ook al niet omdat in die jaren mijn zoon is geboren, en een wandelingetje met de kinderwagen menigmaal in richting Buitenzorg ging.

Niet ver van mijn toenmalig bezit kon je een der laatste der Mohikanen van het ouderwetse tuinieren vinden: Gerrit Meij. Hij was op leeftijd (een jaar of 80), en was elke dag op Buitenzorg te vinden. Af en toe ging ik bij hem langs, bijvoorbeeld omdat ik iets nodig had, wat gewoonlijk wel in zijn schatkist vol gereedschappen te vinden was, maar als het even kan ontweek ik hem ook. Want hij was een eersteklas mopperkont: er deugde niets van het bestuur, van wat zijn medetuinders deden, en wat ik deed, daar had ie ook niet veel goede woorden voor. Er was maar één tuinder op Buitenzorg, en dat was hij. Toch kon ie me wel lijden, want toen hij in 2003 zijn tuin moest opgeven vanwege de voortgeschreden dementie van zijn vrouw, en zijn eigen afnemende krachten was er voor hem maar één tuinder die hij geschikt achtte nummer 64 over te nemen: ik.

Er had uiteraard nog iemand tussen kunnen komen die een langere 'woonduur' had, maar eind 2003 mocht ik me eigenaar noemen van de mooiste tuin van Buitenzorg. Bij het afscheid bleek Gerrit overigens niet de beroerdste, want hij vond de tuinbelasting te hoog en deed er persoonlijk 500 euro af. Later vond ik dat overigens ook wel begrijpelijk, want de kwaliteit van het huisje onder de verlaag viel nogal tegen. Zo moest ik al snel de dakbedekking vervangen, en bleek ook het hout van de wanden snel achteruit te gaan. Maar de tuin: die is nog steeds de mooiste van Buitenzorg!

Jan Botman, tuin 64

Uit de oude doos

FIRMA E. R. DE WILDE
ROZEN
VRUCHTBOOMEN

HOEDER: K. DE WILDE
POSTADRES: HAARLEMSTRAAT 270
HUIZEN (NL),
TELEFON: HUIZEN 484
POSTKODEN: 18221

DEBET AAN FIRMA E. R. DE WILDE

NO.	BESCHRIJVING	HOEDER	HOEDER	HOEDER
1	3 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
2	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
3	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
4	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
5	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
6	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
7	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
8	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
9	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85
10	1 bopstam	11/11/85	11/11/85	11/11/85

4-1-85

11/11/85

11/11/85

N.V. NOORDHOLLANDSCHE VAN 1818
ALGEMEEN VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ
TE GEDRAGSPEL

AMSTERDAMSE BEURS-BRANDPOLIS

AGENCYAAT:
K. DELVER, ASSURANTKANTOOR
HOOFD- en ZAKENPLAATS: AMSTERDAM
K. DELVER, ASSURANTKANTOOR
HOOFD- en ZAKENPLAATS: AMSTERDAM
K. DELVER, ASSURANTKANTOOR
HOOFD- en ZAKENPLAATS: AMSTERDAM

18-1-85

18-1-85

18-1-85

KONINKLIJKE ZWAVELZUURFABRIEKEN
V.M. KETJEN NV

Aan het Bestuur Tuincomplex "Buitenzorg"
p/a de heer Y. van Smeden
Kamperfoelieweg 1175
AMSTERDAM

Hijne heren,

Onder verwijzing naar het gesprek met enkele van uw bestuursleden
doen wij u mede dat wij zowel het graven van de sleuf voor de
waterleiding als het materiaal voor de waterleiding voor onze re-
kening zullen nemen. Door N.V. Buitenzorg de Buiters te halveer-
en ons voor het graven van de sleuf een prijsopgave gedaan terwijl
uit uw eigen opgave blijkt dat het materiaal met de door u verkre-
gen korting ± f 700 zou kosten.

In afwijking met de bedoeling bij ons gesprek is het beter dat deze
materialen niet door ons worden gekocht maar rechtstreeks door u,
waarna wij de kosten aan u zullen terugbetalen. Dit geldt eveneens
voor de werkzaamheden uit te voeren door de firma De Buiters.

Hoogachtend,
KONINKLIJKE ZWAVELZUURFABRIEKEN
V.M. KETJEN NV
J. Ketjen

18-1-85

18-1-85

18-1-85

Aan de redactie van de
Noord-Amsterdamer,
Leeuwarderweg 78
to
Amsterdam-Noord.

Amsterdam 16-7-1984.

Als besefenaar van de volkstuinhobby hetgeen al reus
25 jaar het geval is en tevens zijnde de huidige voorzitter van het
Tuincomplex "Buitenzorg" gevestigd aan de Janszstraat te Am-
sterdam-Noord, zou ik graag uw aandacht vragen voor het volgende.

Tijdens de huidige regensachtige dagen vond ik tijd om te
gaan graven in de historie van "Buitenzorg". Alhoewel stuitte
ik op een artikel in uw blad d.d. 2 september 1977 onder de rubriek
-Club van de week- waarin aandacht werd besteed aan het volkstuin-
complex "Buitenzorg" i.v.m. het 60 jarig bestaan van dit complex.

Nu, dus 7 jaar later, is er wel iets bij het niet veel ver-
anderd op het complex. De belangrijkste verandering die mij voorstaat
is het ontvalen van de heer B. Bekman enige jaren terug. Voor het
complex was dit een ernstig verlies daar de heer Bekman als secre-
taris van "Buitenzorg" elk vrij uurtje besteedde aan het aansien van
"Buitenzorg" te verbeteren.

Het aantal tuinen is nu als 7 jaar terug 93 stuks ter-
wijl tuinaar 100 nog steeds in gebruik is als jeugdclub van de "Bui-
tensorg" jeugd. De tuinder die toen reeds 60 jaar lang in hetzelfde
stuks grond vroette doet dit thans nog en hoopt ondanks hij in jan-
uari 1985 de leeftijd van 90 jaar heeft bereikt, nog vele jaren door
te gaan met tuinieren. Ik mag dan ook wel zeggen dat deze man, genaamd
"Ons Jan Hoekel" de trots is van "Buitenzorg" en hieruit moge
terans blijken dat tuinieren een gezonde hobby is.

Thans kom ik echter op een punt dat ons als bestuur van
"Buitenzorg" evenzover op de maag ligt. Uit uw artikel d.d. 2-9-1977
blijkt namelijk dat er jaarlijks een wachtlijst was van 31 candida-
ten en doordat er weinig verloop was op het complex slechts ongeveer
5 candidaten aan een tuin geholpen konden worden. Op dit punt is
er de laatste jaren het een en ander veranderd. Het is thans zo dat
we geen wachtlijst meer hebben van candidaten en de tuinen die
vrijkomen derhalve spoedig kwijtrafen.

Dit heeft verschillende oorzaken. Als eerste natuurlijk dat de mensen
heden ten dage minder hebben uit te geven. Ook als oorzaak drochten
wij de vestiging van nieuwe complexen bij de Schellingwoudebrug.
Als derde oorzaak meen wij dat bij vele inwoners van Amsterdam-Noord
het tuincomplex "Buitenzorg", gevestigd tussen Vliegenbos en Ja-
nshofstraat, onbekend is en vooral bij die inwoners die zich de laatste
jaren in Amsterdam-Noord hebben gevestigd.

Daar het bestuur van "Buitenzorg" ervan overtuigd is dat
er zowel onder de nieuwe als onder de oude inwoners belangstel-
ling bestaat voor een volkstuin doen het bestuur niet weten van ge-
liefde complex van u ons zeer verplichten ons artikel te wijden omtrent
het bestaan van het volkstuincomplex "Buitenzorg" aangezien het bij
de Bond van Volkstuinders.

De mensen die inlichtingen wensen of als candidatenwonder
ingeschreven willen worden kan hierover contact op nemen met de heer
A. Beelman, secretaris van het tuincomplex "Buitenzorg", Pasantenweg 93
tel. 325266.

Bij voortaan dankend voor de welwillende
medewerking teken ik met de meeste hoogachting
G. Bontekoe.
Oleanderstraat 37
1031 G.V. Amsterdam.

VERKLARING

Ondertekende, de Heer J. de Vries, geb. 13 augustus 1929 en
wonende Waalenburgsingel 257, 1024 EV Amsterdam, legt hierbij,
op verzoek van het Bestuur van de tuinvereniging Rust en Vrede
te Amsterdam, de volgende verklaring af:

Ik heb op het genoemde tuincomplex onder nummer 59 een volkstuin.
In de week van 13 tot en met 23 september 1978 werd op mijn tuin,
zoals ieder jaar, een hoeveelheid stalmeest bezorgd door een in-
landelijk Noord wonende heer.

Toen ik vrijdagavond 22 september 1978 ± 19.00 uur op mijn tuin kwam,
konstateerde ik hoe mijn tuinman, de Heer W. Huizing, tuin 62,
meestwerk reeds had gestoken in mijn stalmeest. Ik konstateerde tevens
een klein emmertje tussen zijn voeten tegen zijn heup. Toen hij on-
gerucht hoorde op het wandelpad en mij zag aankomen, schrok hij hevig,
ging snel recht op staan en zei ongeveer: "Tygen mij alsof er niets
aan de hand was". De heer Huizing, je meest is gekomen". Ik antwoordde dat ik
dat wel zag en zei tevens tegen hem dat ik getuigt had, dat hij met
zijn meestwerk aan mijn meest had gezeten.

Dit alles ontkende hij en begon daarna, zoals bij hem gebruikelijk is,
te schelden. Op mijn vraag wat hij daar dan wel deed, antwoordde hij, dat
hij het wandelpad aan het schoonmaken was. Ik ben daarna, zonder iets
te zeggen, mijn tuinhuisje binnen gegaan, heb nog het s.d.a. op de
tuin gedaan en ben ± 20.30 uur weer naar huis gegaan.

Bij het verlaten van mijn tuin stond hij heel demonstratief met zijn
meestwerk zijn gedeelte van het wandelpad "schoon te maken".

De zondag d.a.v. konstateerde ik dat de Heer Huizing op zaterdag
23 september 1978 een portie stalmeest op onze tuin had laten storten.

de Vries

"Je bent te laat..."

Those of you at Buitenzorg who know me better - and who over the years have exhibited true patience trying to understand the belabberd Nederlands that comes out of my plat New-Amsterdam mouth - are aware of the fact that I speak neither Dutch nor English, but a Dutch version of Dinglish. I hope my fellow tuinders will forgive me for writing this piece in an English version of that Dinglish.

As he said these words to us, I felt like Alice in Wonderland having a conversation with the March Hare (de Maartse Haas uit hebt boek Alice in Wonderland van Lewis Carroll, red.). Because, after all, wasn't Tuin 28 at Buitenzorg our magical place?

Well, I certainly thought so, but undoubtedly because I was the part of Iwan and Lorraine that desperately wanted a volkstuin. One of those cute little wooden houses I'd seen along the railway line when I first arrived in Amsterdam at the end of the 1980s. A bit of nature, a place to escape to, a secluded spot for relaxing...

As the English saying goes, "watch what you wish for": one hundred square metres of bramen stood two metres high; the thorns were painfully sharp. There was no fruit to be behold. And to make things even worse, the menacing oerwoud in Amsterdam-Noord (complete with bouwval), which we'd purchased for what was actually a lot of money for us at the time, was also home to super-size brandnetels-plants so monumental and so aggressive, they burnt your hands through two pairs of garden gloves.

This nightmare scenario paints a pretty accurate picture of our early days at Buitenzorg, more than twenty years ago. We (including then three-year-old Bram) lived in a kraakpand in De Pijp with a big garden facing North. The building was going to be torn down. Given we were stadsurgent, we were offered a flat on the Sarphatipark or the choice to return to our in two-years-to-be renovated nieuwbouw, which would mean moving twice, and it finally was going to cost more than the place on the park. It was hard to give up our garden, but we chose 'a room with a view' with the notion of a volkstuin in the back of our minds.

At that time, Iwan ran a small eetcafé in a street by the bridge (Torensluis with the large head of Multatuli) that crosses the Singel. A girl who worked there had a mother with a garden at Buitenzorg and mentioned a few were for sale. But except for the poetic football-loving Tito (tuin 26) there was no bestuur (they'd apparently all resigned due to some huge fight).

We looked at a krot of a house. It had been abandoned for years. Nothing had been done in the garden for years as

well... and it certainly looked like it. But the foundation of the house was good and Tito said we could go ahead and renovate it. We started by tarping the roof to let the inside dry out and renovated the house that first summer. A beautiful, extremely warm summer. Needless to say, we didn't know we would never have another Dutch summer as consistently beautiful and toasty as that one.

We kept hacking away at all that bramen and brandnetel, but to no avail. As we chopped it seemed to be growing back over our shoulders, whispering in our ears: here's another fine mess you've gotten yourselves into. It was a natuurramp, the likes of which we hadn't experienced as die-hard city dwellers!

Once the roof was repaired we got the brilliant idea to use the zeil from the roof to tarp the bramen and brandnetel. Get rid of it once and for all: with no light, no air, and no water, those dastardly plants would surely meet their demise. But being the busy people we are, we weren't on top of it fast enough and in no time, it was all growing through the tarp, reminding us of who the boss was over our idyllic realm. Nature was clearly winning the battle in our garden and we needed to take serious measures.

Finally, one of our neighbours suggested we ask Klaas (if I remember his name correctly, oh dear... old age), one of our other neighbours and his brother Lau, who'd grown up on a farm, to give us a helping hand. For a very reasonable fee, these two aging 'farmhands' (because both of them were probably pushing 70 at the time) dug WWI trenches in our garden, buried the coniferen branches we'd hacked off from yet another plant gone wild in our garden. Bare-chested and barehanded—having a good ol' chat the entire time and barely breaking a sweat—they also dug up and buried the

bramen and brandnetel and saved our sanity. When we returned from a short holiday, the budding field of grass they'd seeded greeted us. We were finally getting somewhere.

The seasons have come and gone (all much too quickly) at Buitenzorg: our 'werkkamp'; our nearest vacation land for spending weekends in our 'kajuit' (as Iwan likes to call it)—our wooden shack moored on the edge of the Vliegenbos.

I think back on the time when Bram (now 25) was little and I still see him sitting in the pear tree that once stood in the middle of our garden. He spent most of that summer there. I also see him crouching with little Lennard and Ifi around their 'conference table' alongside the shed (their clubhouse) on our beautifully mowed plot of grass. I remember a hot summer day when a gleeful Bram and Ifi were running and jumping through the sprinkler and Bram shouted: "This is the best day of my life!" (a moment I unfortunately missed but that Edith in the garden opposite us witnessed and lovingly shared).

And I remember one ordinary weekend morning at the crack of dawn when we heard strange noises in our garden. Still in bed, we pulled the curtain aside and saw an elderly man busily digging in the border on the other side of the heg. Quickly getting dressed, we went outside and realized it was our neighbour from the far end of the path.

As you can imagine, we were a bit surprised and asked what he was doing. Without a moment of hesitation, he replied: "Je bent te laat!" And in return, of course, we asked: "Met wat?" And the March Hare, disguised as an old man (who if the roddel of the time was accurate actually had some kind of war trauma that made him behave so oddly) answered as if it couldn't have been more obvious: "Met alles!"

All these years we have never forgotten this exchange. Because when it comes to our garden we are often too busy and too late, as if a prophecy was uttered that sleepy summer morning long ago. But we do our best to spend as much time as possible at our little 'art colony' known as Buitenzorg. We have had the most wonderful summers here over the years and consider it our second home and the people we have met here, our family.

Please bear with me for one more memorable moment of many. It is the summer of 1995, that first summer, that beautiful hot summer.

On a bright sunny day, I come riding up the path on my bicycle and our neighbour Simon Vinkenoog is clipping the hedge. He is dressed all in white and wearing a Vincent van Gogh straw hat. He pauses, turns and greets me, the new neighbour. A sense of well-being rushes through my body and I hear myself utter the words: "Ah Frankrijk!" And that feeling has never changed.

When we board the ferry on the Azartplein, some people are going to North, but we are off to Narnia. We open the back gate and close it behind us, and marvel at our good fortune. We have been transported to this amazing illusion, our beloved Buitenzorg, where we hope to spend many more memorable moments and years with all of you! Happy 100th birthday Buitenzorgers!

Lorraine Miller, tuin 28

Foto's Elise Stegenga, tuin 83

De Kinderen van

Buitenzorg was een kwart eeuw geleden verre van geliefd. Het lag in een stadsdeel waar geen hond wilde wonen - in de armste buurt van heel Amsterdam - er stonden veel tuinen te koop en het gros lag er haveloos bij. Maar het allerergste kwam aan het licht uitgerekend op Lichtjesavond, 1991. Wij hadden alles uit de kast getrokken om er een sprookjestuin van te maken: flambouwen, kaarsen, waxinelichtjes, snoep voor de kinderen en drank voor de grote mensen. 's Avonds zaten wij lichtelijk gespannen klaar om onze medetuinders te ontvangen: we waren er trots op hoe schitterend ons paradijsje eruitzag. Het was ons kennelijk volledig ontgaan dat er overdag nergens op de tuin sprake was geweest van enige voorbereidende activiteit op deze avond: en inderdaad, er kwam helemaal niemand langs!

Diep teleurgesteld begaven wij ons toen maar naar de kantine; de tuin was in duisternis gehuld. We troffen daar een tiental tuinders aan de jenever die ons meewarig aankeken: wisten we dan niet dat er op Buitenzorg helemaal geen kinderen meer waren? En voor wie zouden we het dan moeten doen? Toen viel het kwartje: er waren alleen nog maar opa's en oma's op Buitenzorg! Het laatste gezin met kinderen was die zomer vertrokken: de meisjes, 14 en 16 jaar oud, vonden er niets meer aan en wilden absoluut niet meer mee. Ja, wat doe je dan? Niets dus...

Gelukkig is het tij gekeerd. Natuurlijke selectie - de oudjes gingen dood of gaven op - zorgde voor

nieuwe aanwas, de volkstuin kwam uit zijn verdomhoekje en werd gaandeweg populair onder jonge ouders. Die begrepen ineens dat het mooiste wat je een kind kan geven niet Nintendo maar Natuur is! En zo zag ik ze komen...

Allereerst was daar mijn nieuwe overbuurjongen Bram, met in zijn kielzog zijn vriendinnetje Ifi, ook nieuw. Beide kinderen, 5 jaar oud, stalen mijn hart op een zonnige zomermiddag. De tuinsproeier bij de overburen stond aan, zo eentje die langzaam heen en weer beweegt als een waaier, de kinderen renden er opgetogen doorheen en toen riep Brammetje, uit de grond van zijn hart: "Dit is de mooiste dag van mijn leven!!!" Ik smolt en dacht: hoe eenvoudig kan het zijn...

Toen kwamen Noor en Bert, aanvankelijk

Buitenzorg

met hun piepkleine dochtertje Ruby, parmantig in een kinderzitje voor op de fiets in een rood jasje, en niet veel later kwamen daar Melle en Sietse bij. 's Avonds maakten ze een kampvuur en sliepen de kinderen in bij de klanken van hun vaders gitaar. En dan was daar René uit Vogeldorp, die zijn hart had verpand aan Suriname en op een goede dag als een ander mens terugkwam met aan zijn zijde Susan en hun baby Jeanine. Broertje Timothy werd geboren, Susan kookte voor grote gezelschappen in haar tuin op Tims verjaardag, 25 april, en dan begon voor ons allen het nieuwe tuinseizoen pas echt. In 2004 hadden we een strenge winter met veel sneeuw. René en Susan zeiden tegen hun kinderen: "Wij gaan op wintersport" en ze staken de straat over, betrokken hun tuinhuis dat toen leek op een chaletje in Zwitserland, en ze zijn daar permanent blijven wonen, tot hun vertrek naar Suriname, zó goed beviel het!

Ik heb deze kinderen zien opgroeien en zo ontstaat vanzelf een soort familiegevoel. "Hoi Edith, mag ik even binnenkomen?" steevast op zondagmorgen Caspar Prillewitz die op zijn fietsje kwam langssjezen en dan hadden we een goed gesprek. Heerlijk, we werden vrienden. Nu zit hij alweer op het Barlaeus Gymnasium. Mijn lieve Xiao Xiao zou ik ook voor geen goud willen missen. Jarenlang mocht ik assisteren op haar verjaardagsfeest, gegeven in Café Mol, ik in de rol van heks of toverfee. Dierbare herinneringen.

Zo ook aan Sterre en Sol, tekentalenten, niet geheel gespeend van zakelijk inzicht: voor een habbekrats kwamen ze Oost-Indische kers stekjes verkopen,

zelf uit een zaadje opgekweekt; een van mijn lievelingsbloemen, dus aan mij hadden ze een goeie... Waren Luisandro en Mees daar niet ook bij? En niet lang geleden maakte de 11-jarige Amalia diepe indruk door in ons clubhuis een staaltje flamenco dansen weg te geven dat ik nooit zal vergeten. Ingetogen en passievol kwamen haar Spaanse roots tot leven. Alle aanwezige vrouwen stonden in een kring, klappend en bewonderend, om haar heen: hier had niemand van terug...

Dit is zomaar een greep uit de fleurige jeunesse dorée die mijn leven heeft verrijkt. Dank, lieve kinderen! Jullie zijn mijn ideale tuin van de toekomst. Maak er het beste van.

Edith Ringnalda, tuin 25

Tuinpark
Buizenzorg
1917-2017

Levensfeest

Onderstaand programma is onder voorbehoud van aanpassingen en wijzigingen.

Houd mededelingenbord en website in de gaten!
Update: 1 APRIL '17

2017 ~~xxx~~

Zaterdag 18 februari
Begrotingsvergadering

**ZATERDAG 1 APRIL -
OPENING 100^E TUINSEIZOEN**

Met o.a. bijeen van de Bondvriendag,
presentatie van de Tuinidentiteit en
het Feunfeestvaandel.

**MAANDAG 17 APRIL
LENTELUNCH & ROMMELMARKT**

Lieken gaeken in TuinKlat, picknick in het plantsoen,
Kermelmarkt en herenhuizing van de plauquette.

Donderdag 4 mei
19.45 u. Tuin Nul
"Last Post"

**ZONDAG 30 APRIL
PLANTEN VAN FRUITBOOM &
OPENING INSECTENHOTEL**

Planten van nieuwe fruit boom in
TuinKlat, aandrachten Hoge Toea.

**ZATERDAG 20
& ZONDAG 21 MEI
GERRIT GEEFT 'N RONDJE**

Woensdag
21 juni
Zomerwende
(04:24 uur)

Gerrit Met geeft een openbare
informatieve voorleiding en
Tuinpraatje Buitengang.
(aanvang: 19.00 uur)

**ZATERDAG 24 JUNI
TUINCLUBAUZ &
OPENLUCHT DINER**

Heugengymnastiek en tafelen in
het Binnen Vinkenoochtheater.
Met fantasieënse bijeen en bijeen.

**ZONDAG 2 T/M
ZATERDAG 8 JULI
BEELDEN UIT ZEELAND**

Werkstakeit beelthouwen en vrydag 7 julle.
Dagelike beelthouwen van 13 tot 17 uur.
Beelthouwen van 13 tot 17 uur.

**ZATERDAG 8 JULI
GEDICHTEN OP TUINEN**

Leze en diverse tuinen
van Buitengang.
Dichters dragen waer
ut eigen weite, en
andermans tuin.

HET BONTE BLOEMENBAL
1 JUNI 22 GYDERTAV

Het grote eenfeest voor alle tuinders.
Het grote eenfeest voor alle tuinders.
Het grote eenfeest voor alle tuinders.

**ZATERDAG
2 SEPTEMBER
OPERA FLORA**

Musieetheater deen, waer
en over tuinders en buitentu.

**ZATERDAG 16 &
ZONDAG 17 SEPTEMBER
SPELLIJESWEEKEND**

O.a. Stichting, Schakewedding,
Gruiten, Jeu de Boules waerwaer,
Kruiswagenaer & FijnDamsDit.

**VRIJDAG 25 T/M ZONDAG 27 AUGUSTUS
BLOEMEN-GROENTEN-EN
FRUITTENTOONSTELLING
EXTRA-ORDINAIRE**

Speciale gasten, extra categorie,
pneumette, Gemula en het maken
van de groepfoto (vrydag 27 aug.).

**ZATERDAG 30 SEPTEMBER
LICHTJESAVOND/SLOTFEEST**

Spektaculaire afsluiting van het Juleleumjaar.
Met o.a. de Lichtjessavond, poppenkast, waer,
muziek en het begraaven van de Wenskast.

1917

Donderdag 21 december
Winterwende (17:28 uur)

2017

Zaterdag 25 november
Sinterklaasfeest

Tuinen in de oudheid (4)

Voor heel veel mensen begint de tuinkunstgeschiedenis met de renaissance. Dat is een periode tussen de 14e en de 16e eeuw. De naam betekent 'wedergeboorte': men greep terug op wat men 'terug vond' van de Romeinen.

Middeleeuwen

Men kwam uit de donkere middeleeuwen. (Dat die middeleeuwen minder donker waren, dat er niet alleen stilstand was in deze periode, is iets wat men tegenwoordig weer herontdekt. Geschiedenis is dus nooit een vast aantal feiten, deze feiten zijn, zoals alles, aan modes en trends onderhevig.)

Italiaanse stadsrepublieken

Maar rond 1250 vonden er in Italië - en later ook in andere West-Europese landen - enorme veranderingen plaats op maatschappelijk gebied. Het begon met de economie. De Kruistochten leverden veel handel op en men kreeg veel contacten met het nabije en Midden-Oosten (Syria, Palestina). Vooral de Italiaanse steden Venetië, Pisa en Genua (stadsrepublieken) beconcurreerden elkaar en ontwikkelden zich hierdoor (handel, ontdekkingsreizen).

Enorme tuinen

Uitgevonden werden het kompas, vuurwapens (buskruit) en de boekdrukkunst. De mens als individu werd belangrijk. Daarbij was het wel belangrijk dat je bij de (nieuwe) rijke klasse behoorde, alleen als je veel geld had kon je een grote tuin laten aanleggen en laten onderhouden. Het elkaar de loef afsteken was een belangrijk onderdeel van deze ontwikkeling. In Florence bouwde een lid van de familie de Medici een nieuw paleis met grote deuren, een andere familie bouwde een paleis met ramen die zo groot waren als die eerdere grote deuren. En daarnaast een enorme tuin. (De Boboli-tuinen zijn nog steeds meer dan een bezoekje waard. En Florence is verder ook prachtig.)

Was het zo dat in de middeleeuwen een tuin vaak een besloten hof was, in de renaissance wordt de tuin een volwaardige partner van het huis. Tuinen werden aangelegd bij villa's buiten de stad. Opvallend is dat de tuinen een sterk architectonische opbouw hadden, terrassen en andere bouwkundige elementen vormden een stevig frame.

Boboli-tuinen, Florence

Blois, Pacello de Mercogliano

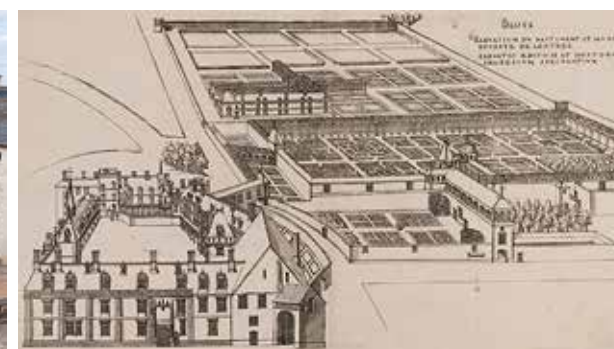

Villa d'Este, Tivoli

sloten grachten van de bestaande kastelen, maar al snel werden er ook tuinen buiten deze kastelen aangelegd. Vaak echter waren grachten een duidelijke begrenzing van deze nieuwe tuinen.

Een groot verschil met Italië is dat Frankrijk een sterk ge-centraliseerde macht kende, een vorst. Deze tuinen waren (door hun ligging) vlakker dan die in Italië. Parterres (verhoogde bloembedden) en verhoogde wandelwegen waren van groot belang om deze tuin te kunnen aanschouwen. De bekende Tuilerieën in Parijs (bij het Louvre) zijn er nog, maar de omringende wandelweg is later door monsieur Le Notre gewijzigd. Maar daar komen we later op terug. Een volgende keer iets over de Engelse tuin in die tijd ('de rozenoorlog'), de Duitse Tuin en de Noord-Nederlandse tuin.

Gerrit Mol, tuin 91

Toen & Nu

6 JAAR LATER

Hoe ik op Buitenzorg terecht kwam

Ik zag een programma op AT5 met een portret van Simon Vinkenoog, opgenomen op Buitenzorg. Hij zat tijdens het interview heel tevreden voor en in zijn huisje. Het zag er zo idyllisch uit dat ik meteen dacht: "Dat wil ik ook!"

Geen tuinpark met allemaal heggen van dezelfde hoogte en zo. De lanen hadden qua sfeer iets sprookjesachtig. Het duurde nog een jaar voor ik mij inschreef en het jaar daarna werd mij tuin nr. 36 toegewezen. Ik herinner mij dat de brief met de toewijzing binnen kwam (op de Weteringschans) en ik door het trappenhuis schreeuwde: "Ik heb het!" Het was toen 2010. De tuin zag er wat verwaarloosd uit, met veel bomen. Het huisje was van binnen prima, maar van buiten bruin met geel geschilderd.

Nu 6 jaar later

Ik voel mij thuis op Buitenzorg. Inmiddels heb ik samen met mijn zuster zowel de binnen- als de buitenkant van het huisje aangepakt. Ook de tuin heeft een metamorfose ondergaan: veel bloemen, minder bomen en vooral veel minder wildgroei. Speciaal in warme tijden verheug ik mij om op de fiets te stappen en via de pont bij de tuin aan te komen. Veelal met een lunch voor mij en voor een aanwezige andere tuinder.

Elly Engel, tuin 36

Luchtfoto Ketjen, Stadsarchief, 1930

Luchtfoto Freerk Vos, Collectie Stichting IJbeeld, 2001

Bericht van uw tuinkabouter

Tuinkabouters doen ook wel eens niet aan cultuur. Het is moeilijk, maar ze doen het.

Wat doet uw Tuinkabouter nu weer?

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

Zo gaan ze 1x per jaar een week strandwandelen: de strand6daagse! Wie heeft dat ooit bedacht? Uw tuinkabouter liet zich dit jaar overhalen om ook maar eens mee te wandelen en zowaar het beviel. (Foto's 1 en 2.)

Veel zand, dat wel, en veel wind/wolken/regen/zon. Kortom: van alles veel. En veel zand in de sokken. Hoe stevig je de wandelschoenen ook vaststoert, het zand gaat in de sokken zitten. En wat denken jullie dan? Ja inderdaad: dat levert blaren op! (Foto's 3, 4, en 5.) Uw tuinkabouter liet zich niet uit het veld slaan en liep gewoon door, er moesten 140 kilometer overbrugd

worden, dus vort met de geit! De blik op oneindig en het hoofd leeg. Werkelijk, uw kabouter heeft zich nergens druk over gemaakt. Dat hoefde ook niet, want voor alles werd gezorgd: eten/drinken/vervoer van de bagage en dat voor een schappelijke prijs. Waar vindt je dat tegenwoordig nog? (Foto's 6, 7, 8, 9 en 10.)

Het was een bont gezelschap kabouters, daar langs de Noordzee, en op de laatste dag werd het wel heel rampzalig: men had stiekum in de tas lollige hoofddekseksels/herenrokjes en vuurwerk meegesmokkeld. En dat allemaal om de finish te kunnen vieren. Zelfs aan gladiolen was gedacht. (Foto's 11 en

12.) Uw tuinkabouter heeft zich uitermate vermaakt. De kust is mooi, veel gelegenheid tot terrassen en zo nu en dan een duik. (Foto 13.) Mijn vader zong in de zomer: "Juich ik aan het vla-ha-ha-kke strand!" Dat deed uw kabouter ook. Aanbevolen door uw toegewijde strandkabouter.

Tekst en foto's, Nina Dirksen, tuin 80

13

Het paradijs

Toen we in 1993 op bezoek gingen bij Simon en Edith om hun pas verworven tuin te komen bewonderen, waren we diep onder de indruk van hun huisje en de groene weelde die grensde aan de zuidkant van het Vliegenbos. Hun tuin werd omgedoopt tot de Hof van Eden... Ze waren zo blij met deze aanwinst, dat zij dit stukje paradijs beschouwden als hun kindje. Na een heerlijke dag in hun midden te zijn geweest, en toen wij aanstalten maakten om weer naar de stad terug te gaan, wilde Edith ons nog even wat laten zien. Tegenover hen stond er nog een tuin te koop. Zij liet ons het huisje zien, en wees ons op de mogelijkheid dat deze tuin nog in de vrije verkoop stond. De aankondiging hing al drie weken op het algemene bord, en als wij deze mensen zouden bellen maakten we een grote kans. Zo gezegd, zo gedaan. In grote opwindning gingen we naar huis, met in ons achterhoofd een tuin.

We gingen er eerst een nachtje over slapen, en de volgende dag draaiden we het nummer voor meer informatie. We kregen mevrouw Lowie aan de telefoon. Ze was verrast, dat er eindelijk een koper was voor hun tuin, waar zij - door een verhuizing naar Uithoorn - met veel pijn afstand van moesten nemen. Wij waren de eersten die hadden gereageerd. Want in die tijd bestond er, in tegenstelling tot nu, in het geheel geen wachtlijst. Nog mooier, er stonden nog vijf tuinen in de verkoop. Wij maakten diezelfde week nog een afspraak, en werden hartelijk ontvangen door Gonnie en Johan Lowie. We kwamen eigenlijk vertellen dat het feest voor ons niet door kon gaan, omdat we geen spaarcenten in voorraad hadden. Maar Johan schudde ons de hand, en leidde ons meteen om de tuin. In volle trots liet hij ons zijn huisje zien, wat hij zelf had gebouwd. Hij was smid

en timmerman van beroep en had met deze kennis nog vele andere tuinders op Buitenzorg geholpen met het opbouwen van hun tuinhuisje. Wij kregen alle details te zien, en te horen waar wij vooral op moesten letten.

Toen de rondleiding klaar was gingen we gezellig binnen zitten voor een kopje thee. Het huisje was comfortabel ingericht met een bankstel, een keukentje, en een tafel met uitzicht op de tuin. We voelden ons meteen thuis. Na een kleine pauze, kwam het hoge woord er uit. "Hoe gaan we dat doen"? Wij vertelden deze mensen in alle openheid dat we de prijs van dit huisje niet konden betalen. "Och", zei Gonnie, heel geruststellend, "maar dat hoeft ook niet ineens allemaal tegelijk. Jullie kunnen het ook rustig in een paar termijnen afbetalen." Deze uitspraak gaf ons weer meer licht in de aankoop van een eigen tuin. Zij gaven ons alle vertrouwen om "JA" te kunnen zeggen. Iedere maand een klein bedrag, en alle kleine beetjes maakten de transacties tot een eigen bezit.

Opeens was onze wens een realiteit geworden. Om de beginnende kosten te drukken, hoefden we pas over drie maanden te gaan betalen. Het was een klein sprookje. Johan zou nog even de haag knippen, voordat hij het schip verliet. Toen wij afscheid namen van onze weldoeners, gingen we vrolijk naar huis, met in ons hoofd 'een tuincomplex'. Na een nachtje slapen, snelden we op de fiets naar ons eigen Buitenzorg. De rode bessen waren rijp om geoogst te worden. Het stukje land lag klaar om beplant te worden. Aan het huisje, ja, daar ontbrak werkelijk niets aan. De meubels stonden op hun plaats. Het servies was compleet en het bestek lag in de la. Wij

konden meteen een kopje thee maken, en de stoelen buiten zetten. Ook stond er nog een fiets binnen om de eerste boodschappen mee in huis te halen... Er was aan alles gedacht. En het begin van de zomer was nog maar net begonnen... Terug naar de natuur!

Wij voelden ons enorm rijk, met dit prachtige landgoed dat uit de hemel was komen vallen. Simon en Edith kwamen ons, als nieuwe burens, als eersten feliciteren. Het was gelukt! Langzaam maakten we kennis met de inwoners van ons tuincomplex. Meneer Bontekoe was in die tijd onze voorzitter en heeft Buitenzorg jaren lang bestuurd. Sommige tuinders kwamen zich voorstellen, anderen maakten een praatje op het pad om advies te geven. Hoe het nog beter kon, met het uitwisselen van stekkie. Het was toen algemeen bekend, dat de mannen de aardappels en de groenten teelden, en de vrouwen

op aarde

de bloemen verzorgden, het huisje poetsten, en een heerlijke, smaakvolle maaltijd bereidden uit eigen oogst. Er werd veel naar elkaars tuin gekeken en gewandeld over het park. In het clubgebouw was het ieder weekend feest. Zo gingen we aan de slag binnen een gemeenschap van 99 tuinen. Tito had al wat ervaring met tuinieren. Wij maakten er werk van en binnen de kortst mogelijke tijd kwam de groente op volle kracht van de zon uit de aarde schieten. De trots van de tuinder laat over zich spreken. Want groenten uit eigen tuin smaakt altijd het beste. En zo leerden wij onze eigen boontjes doppen.

De hoge bomen uit het vliegenbos spreken hun eigen taal. Wij hebben een klein bosje, met een mooie magnolia, wat seringen, en een zilverspar die ooit met de kerst op de toonbank van een apotheek heeft gestaan. Nu wuiven de bloemen in de wind. Vlinders fladderen rond de paarse seringen. Kleine mezen vliegen op en aan. Dit is hier allemaal volop te beleven, tien minuten vanuit het centrum.

De tuin van ome Jan Hoeksel - tuin 57

Schuin in het verlengde van ons lapje grond, stond al een paar maanden nog een tuin te koop. Het was een lege vlakte met een stukje grasland, met aan de oostkant een oude perenboom en aan de westkant nog een appelboom. Met in het midden een nieuw huisje, dat nog niet helemaal klaar was. Dit was de tuin die van Ome Jan Hoeksel was geweest. Hij was de eerste die in 1916 op dit stukje niemandsland was begonnen met tuinieren. Er was veel armoede in die tijd. Er kwamen steeds meer mensen bij die hun aardappels en groenten zelf gingen verbouwen voor eigen consumptie. Door de vruchtbare inzet van Jan

Vroegop werden deze arbeiderstuinen in 1917 gelegaliseerd, en zo ontstond De Bond van Huurders van Volkstuinen, om hun belangen te behartigen en de kennis van tuinbouw onder de leden te bevorderen. Er werden statuten en de allereerste reglementen opgesteld. Ome Jan heeft tot zijn vijftienentigste zijn eigen tuin verzorgd op Buitenzorg. Hij was een robuuste man met een zware stem, en werkte destijds op de Ketjenfabriek. Hem hoefde je niet te vertellen wat hij moest doen. Zijn huisje heette 'Jan en Piet'.

Als je door de deur kwam, stapte je zo op de aarde naar binnen. Er was een kleine vliering waar hij zijn eigen gewekte vruchten in potten bewaarde. Zijn peren waren de allerheerlijkste en werden alom geroemd door de hele tuin. Door de jaren heen was er een enorme boom door zijn huisje gegroeid die dwars door zijn dak heen kwam. Er stonden veel wilde bomen in zijn tuin. Als zijn zoon Piet hem kwam helpen, zei hij, "Piet pluk jij die peren eens hoog uit die boom?" Maar Piet was ook al 70 jaar, en kreeg dat niet meer voor elkaar.

Toen Ome Jan kwam te overlijden, werd deze hele tuin omgegooid. Het kasje vloog aan diggelen en al het hout werd verbrand. De aarde zat vol met oude boomwortels en was bezaaid met glas. Toen niemand deze tuin wilde hebben, besloot ik om mij over dit stukje grond te ontfermen, met de uitdaging er een compleet nieuwe tuin van te maken. Bij de overeenkomst werd mij duidelijk gezegd dat ik vooral niet met blote handen in de aarde moest werken, dat was levensgevaarlijk.

In die tijd was het een oude gewoonte om glas in de grond te stoppen,

tegen mollen en woelmuizen. Ik liet het hele lapje grond om frezen, en zaaide eerst een deel gras, om de boomwortels in de aarde te laten besterven. De appelboom had de brand overleefd, maar was aan een kant behoorlijk beschadigd. Het is een vroegbloei. Er hingen rond half juli, alles bij elkaar, nog maar vijf appeltjes in de boom. Meneer Timmerman gaf mij advies, en wist te vertellen dat deze appelboom van een oud ras was, met de prachtige naam 'Zigeunerin'. Toen ik deze boom in het voorjaar goed ging snoeien, verdubbelde de oogst zich met de jaren. De groentetuin van Ome Jan veranderde in een siertuin.

En ook de manieren van Amsterdam zijn veranderd in de afgelopen 100 jaar. Wij zijn veranderd in de laatste 25 jaar, en het tuincomplex is veranderd in een gemengd dubbel van 'Hobby en Rust'. Het blijft een genot, groenten uit eigen tuin. Met de bloemen en vruchten op eigen gelegenheid, zonder BTW. Hoe intiem om je terug te trekken in je eigen tuinkamer. Waarmee doe je je gasten een groter plezier dan met een rondleiding van twee kilometer door de Hof van Eden, ons Heden, boffen wij... even.

En wensen wij alle mensen nog vele jaren gelukkig tuinieren. Gefeliciteerd!

Tito en Emmy, tuin 26

Doe mee aan de tijdcapsule!

Jubelen

"Welkom in dit jubeljaar. Buitenzorg bestaat dit jaar honderd jaar. En dat gaan we vieren!

Wat is er in de afgelopen honderd jaar gebeurd? En wat weten we daarvan? Hoe groot is ons historisch besef? En wat verwachten we van de toekomst? Hoe ver kunnen we, als we realistisch zijn, vooruit kijken?

Weet u wie ik bedoel, en wat deze personen, die ik nu opnoem, met Buitenzorg te maken hebben?

Meneer Blote, meneer Offering, mevrouw De Wit (nee niet meneer, maar mevrouw De Wit), meneer Greven, mevrouw Hillie Veltenaar en haar broer, meneer Veltenaar. Juffrouw Dop, meneer Bodegom. Ome Gerrit Mei, meneer Westra (nee, niet mevrouw... al wordt die enorm gemist. Ze was meer dan 40 jaar lid van de tuin). Meneer de Wit, Jermak, onze dove oud-voorzitter. (Ik kan het aanraden, een dove voorzitter.) Meneer Greve, Erna Nijman, Willem de Haan, Tito de vries. Meneer Bontekoe en Jan Hoeksel?

Brand

Het is, inderdaad, een erg onvolledige lijst met oud-bestuurders van Buitenzorg. We weten niet echt heel veel van

ons verleden en dat komt onder andere omdat een deel van ons archief bij een brand in een bestuurskamer verbrand is. Ik ga in het archief van de Bond van Volkstuinders op zoek of we deze lijst misschien verder kunnen aanvullen. Waarom ik daar naar op zoek ga, en wat we dan verder met de lijst gaan doen, daar hebben we uw hulp bij nodig.

Oproep tijdcapsule

Aan het eind van het jaar 2017 willen we een kist/doos samenstellen met gegevens uit ons verleden en dingen die wij aan de toekomst zouden willen laten weten. We sluiten die kist en vragen de tuinders deze kist in 2042 te openen, te bekijken en dan weer aan te vullen, opdat hij daarna in 2067 weer geopend kan worden. Heeft uw een oude foto, een goed verhaal, een plan voor de toekomst? Laat het ons weten en wat we binnen krijgen, zal in onze vitrinekast komen te liggen.

Vitrine

We hebben de vitrinekast nu reeds gevuld met materiaal waarvan we denken dat het aardig is om op te nemen. Uit het weinige archief dat we hebben, gebruiken we echter alleen maar de algemene stukken. We hebben ook nog wat brieven van persoonlijke aard, maar dat is en blijft persoonlijk... Wel nemen we de dvd die ooit is gemaakt door AT5

(onze lokale radio- en tv-zender) op. Geen idee of ze over vijftig jaar nog weten hoe een dvd werkt, want, als het op de videoband had gestaan... Wie had dat dan nu nog kunnen afspelen?

Geschiedenis

Toen ik, toen wij - Martijn, Remge en ik - onze tuin kregen (foto's in de rechter benedenhoek van de vitrinekast) was de leeftijd van de tuinders ongeveer vijftig jaar. De opbouw van tuinders was vijftig jaar geleden erg anders. We hadden nog verschillende familiegroepen op de tuin. Eén familie had vier tuinen; een ouder paar en hun drie kinderen. Tantes en Ooms. Familie.

99 tuinen

Verder is het zo dat er veel tuinen leeg stonden en niet verhuurd konden worden. Dat is bijna niet voor te stellen op dit moment. Omdat veel tuinen leeg stonden, zijn drie tuinen opgedeeld in twee tuinen. Toen we dat later weer moesten herstellen - van de gemeente moesten we namelijk verplicht 99 tuinen hebben - is er creatief met de nummering omgesprongen. Daarom zit tuin 33 op zo'n rare plek. En waarom 99 op de plek ligt waar het ligt, weet ik dan weer niet, maar op alle plattegronden die ik heb mogen inzien van ons complex, ligt hij waar hij ligt. Onze tuin had vroeger nog veel meer

tuinen, ook op het terrein van de fabriek (toen Ketjen genaamd, nu Albe Marle) maar dat zouden we nog verder moeten uitzoeken.

Nieuw pad

In 1975 is men begonnen met het aanleggen van het nieuwe pad dat in eerste instantie maar twee tegels breed zou zijn. Een teststuk met vier tegels overtuigde de meeste tuinders van de voordelen van een pad met vier tegels. Wij zijn dus na 41 jaar begonnen met het opnieuw herleggen van dat pad. Daar gaan we in het nieuwe jaar mee

door. Of het nieuwe pad het weer 42 jaar uithoudt, zal de toekomst ons leren.

100 jaar eigenwijs

Buitenzorg is honderd jaar geworden. En nog voordat het was opgericht was het al ongebruikelijk. Op het stuk grond tussen het Vliegenbos en Vogeldorp ging op een dag, op het hoogste punt, een eigenwijze meneer een stuk grond ompspitten en begon hij daar een volkstuin. Dat voorbeeld werd snel gevolgd door velen, en Ketjen, de chemische fabriek, vond dat natuurlijk getuiner in zijn voortuin wel heel aangenaam.

Die paar tuinders hebben honderd jaar geleden ons tuinpark opgericht. Begonnen met 'burgerlijk vrij-handelen', bijna anarchistisch, zich vrij, vrolijk en onafhankelijk bewegend, een beetje rommelig, maar met een grote bevoegenheid.

Dat was Buitenzorg. Dat is Buitenzorg. En laten we hopen dat dat Buitenzorg blijft, voor nog minstens honderd jaar. Op Buitenzorg!"

Dit is een verkorte versie van de toespraak van onze voorzitter Gerrit Mol tijdens de nieuwjaarsreceptie op 13 januari 2017.

V.L.n.r: Volkstuinenpark 'Buitenzorg'. huisje 'nr. 4' - 30 juli 2002. Stadsarchief.

Volkstuinen 'Buitenzorg' met op de achtergrond 'Ketjen'- juli 1973. Stadsarchief. (2x)

Foto boven: Susy Cascado, tuin van Elly en Jozef
"Deze tuin was de eerste tuin waar ik op bezoek ging, ergens in de zomer van 2006. Ik was op slag verliefd!"

Mijn meest veeleisende minnaar

Noord was ver weg. Noord was een pontje te ver. Helemaal het IJ over leek een enorme onderneming, haast lastiger dan met de fiets naar Noordwijk. Toch belandde ik in 2006 in Noord, om een huis te bezichtigen. Dat huis was niks. Niet groter dan mijn huis aan de Krom Boomssloot, en zeker niet mooier. Gelukkig lag het wel in de buurt van 'dagpark' Buitenzorg, een van de volkstuintencomplexen op mijn lijstje.

Al langer was ik op zoek naar een volkstuin. Ons vakantie-huisje in Noordwijk zou verkocht worden, en het leven in het centrum van Amsterdam is heel tof, maar zonder buitenruimte niets voor een kind en zeker niet voor een hond. De lijst met tuinen was lang. Ik ging op bezoek bij vrienden die er al een hadden, maar vond het overal veel teuttig. Al die heggetjes en strakke paden... Juk! Tot ik dus, in die nazomer maar eens een kijkje ging nemen op het onbekende Buitenzorg en totaal betoverd over de laantjes fietste, waarop overal overrijpe appels lagen. Hoewel het bijna uitgestorven was, zo op een doordeweekse middag, zag ik her en der wat tuinders genieten van de nazomerzon. En gelijk hadden ze!

Het was een sprookje. De bloemen bloeiden her en der, de bijen gonsden, de vogels kwetterden en je hoorde zelfs sprinkhanen! Dit was veruit het aller-, allermooiste volkstuinpark, dat ik ooit gezien had. Maar ja, helaas wel een 'dagpark', wat volgens de site van de Volkstuinbond betekende dat je er niet mocht slapen. En dat wilde ik nu juist wel. Hier, nu, vannacht, blijven slapen, in deze prachtige, ruige idylle. Het was liefde op het eerste gezicht.

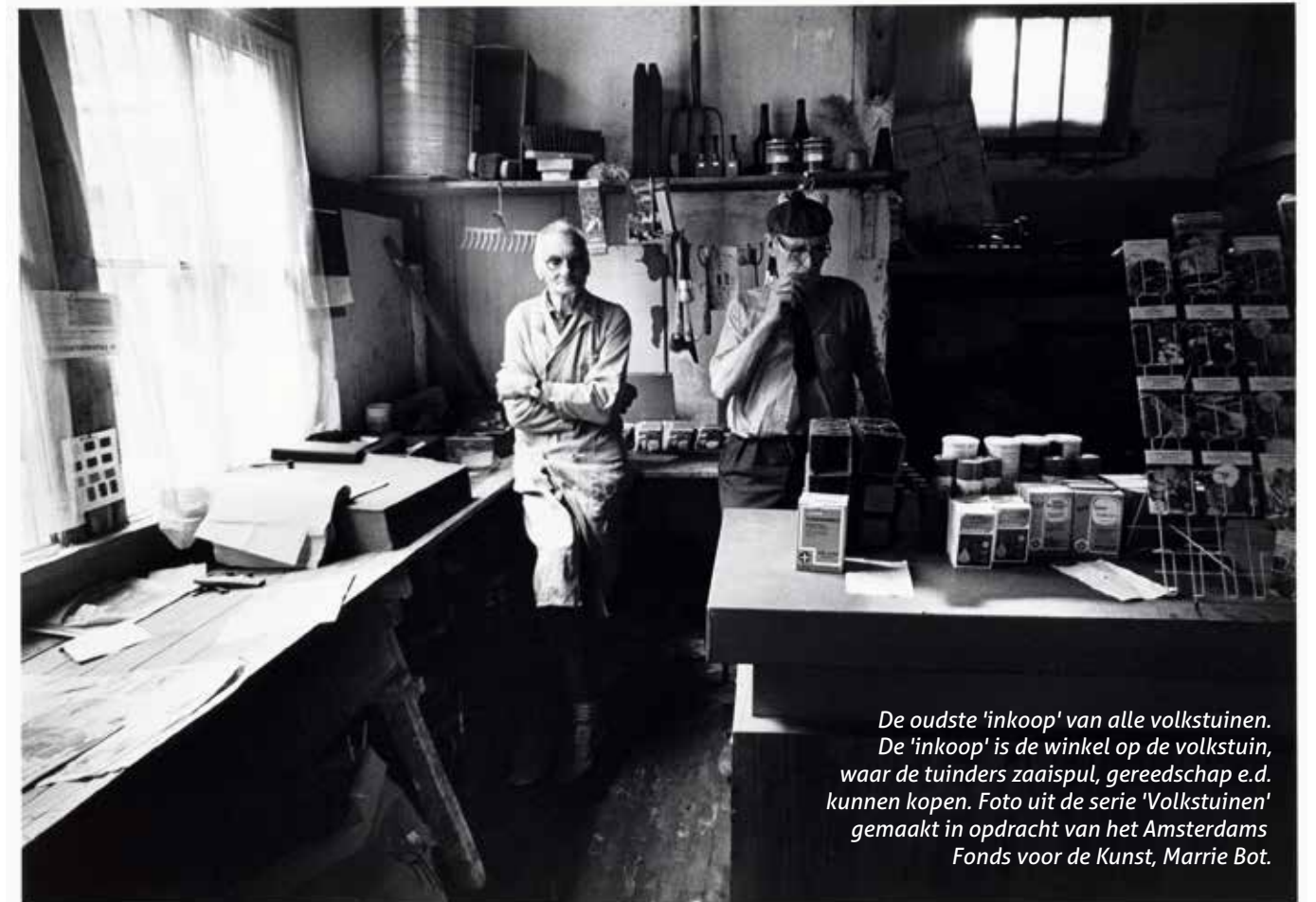
Een van de tuinders sprak me aan, en nodigde me uit om naar de barbecue te komen, een weekje later. Om te kijken of het park en wij bij elkaar zouden passen. Wat lief! Wat leuk! En zo stonden we, zoon Caspar, hondje Koos en een vriendin met dochter en ik, opeens naast een hele grote barbecue. Susan stond heerlijke sateetjes te grillen en serveerde daar-naast pindasoep. Niet veel later gingen we naar het Lichtjesfeest. Vele feesten volgden, binnen en buiten de kantine. Voetbal-wedstrijden, dansavondjes, gekke sketches-avonden, het bleek een voorrecht, om Buitenzorger te mogen zijn!

Ondertussen had ik er echter, behalve zoon en hond, wel een heel lastige nieuwe liefde bij. Want oh, wat was mijn tuin verwaarloosd! En oh, wat vroeg ie daarom om veel aandacht! Zijn bramen vond ik lekker, en het fuchsiasbosje ook best mooi, maar al die kerstbomen her en der niet. Wat een drama, om zijn grond te zeven, en al die zevenblad- en windedraden eruit te vissen! Daar had ik me echt op verkeken. Al die planten en struiken ook, die ik van het midden verplaatste naar de hoeken, om meer ruimte te creëren. Engelen geduld. Dat moest je hebben. En wat leverde die tuin nou eigenlijk op? Het ongedierte at al mijn (groente-)stekjes op! Ach ja, al die verspilde zaadjes... Zelden zag ik een leuke, volgroeide babyplant opgroeien, want daar staken die slakken, mollen en rupsen wel een stokje voor. En dan de ratten die hij aantrok. Eng en vies!

Vaak heb ik mijn tuin daarom als mijn meest lastige minnaar ooit gezien. Veeleisend, amper iets teruggevend, en nog duur ook, met de aanschaf van het krakkemikkige huisje en ander tuinmateriaal. Hoewel hij me amper iets te oogsten gaf, bleef ik echter verliefd. Stiekem begon ik echter ook te gaan houden van de mensen van het tuinpark, die me vaak verlost van zijn klaaglijk roep om nog meer aandacht. Geert zei ooit tegen me: "De tuin beheerst jou, in plaats van dat jij de tuin beheerst. Dat moet anders. Ga gewoon nu op vakantie, en laat hem even met rust." Bijna tien jaar verder, mis ik soms tuins wilde haren: de romantische bossen guldenroede en het koninginnekruid dat ooit zo welig tierde. Gelukkig is er nog altijd de winde, maar sinds ik het heb opgegeven om hem te willen veranderen in een moestuin, en me er bij neergelegd heb dat zijn bollen en plantjes vaak zomaar verdwijnen, schreeuwt tuin veel minder hard dan vroeger om acute aandacht.

Het is lente. De zon schijnt. Tuin roept. Eerst zachtjes, dan luider. Af en toe komt er een wolk voorbij. Laat die maar overwaaien of regenen. Geniet gewoon intens van je tuin en geniet van elkaar, want wij Buitenzorgers weten allemaal: sprookjes bestaan. Ze bestaan echt. Hier, in het verre, verre Noord.

Anne-Marie Prillewitz, tuin 90

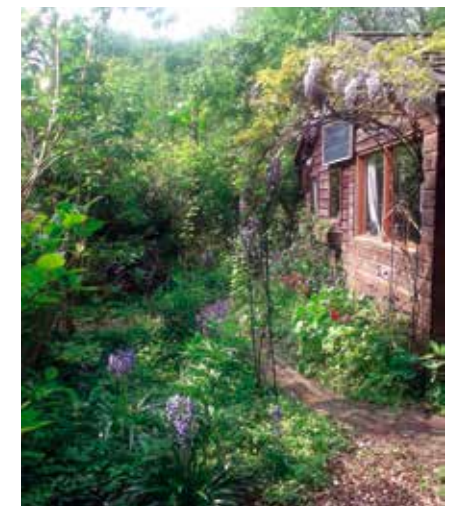

De oudste 'inkoop' van alle volkstuinten. De 'inkoop' is de winkel op de volkstuin, waar de tuinders zaaispul, gereedschap e.d. kunnen kopen. Foto uit de serie 'Volkstuinten' gemaakt in opdracht van het Amsterdams Fonds voor de Kunst, Marrie Bot.

Toen & Nu

Deze foto is gemaakt door buurman René L. in het voorjaar van 2000. We hadden de hele dag met kruiwagens zand heen en weer lopen sjouwen. Het jaar daarvoor kregen we tuin nummer 7. De dames die het jaar daarvoor het huurcontract hadden getekend (de zogenaamde 'groentenpotten'; zij hielden zich bezig met het telen van biologische groenten) hadden het opgegeven. Nadat ze het huisje dat er stond afgebroken en afgevoerd hadden, en de kas afgebroken (maar niet afgevoerd) hadden, waren ze behoorlijk overspannen geraakt. Toen Frank en ik de tuin kregen was-ie nog totaal overwoekerd. We hebben de restanten van de kas (dubbelglas) moeten afvoeren en overal lag puin. Al

gauw hadden we in het midden van de tuin, met een aanrecht dat ik bij het vuil had gevonden, een provisorisch buitenkeukentje gemaakt. "En nu het huisje nog", riep Simon Vinkenoog, toekijkend vanuit het laantje. Het huisje kwam in april 2000. Het was een bouw pakket dat in een halve dag in elkaar werd getimmerd. Later heeft buurman René W. het dubbelwandig gemaakt, en nog later heeft neefje Niels de achterste helft van de veranda dicht gemaakt en hadden we een slaapkamertje, en nog later, is ook de andere helft van de veranda dichtgemaakt en hadden we een L-vormig 'huiskamertje'.

Ellie Koole, tuin 7

Het ecologisch strolen huisje van tuin 1

Het afgelopen jaar is er in tuin 1 flink gegraven en gebouwd. Er kwam een gat in de grond tevoorschijn met een oppervlakte van ongeveer 20 vierkante meter. Met nieuwsgierigheid en verbazing zag ik dat het gat gevuld werd met autobanden. Een tijd later viel mijn oog op strobalen en langzamerhand kwam er een houten frame met een dak. De autobanden verdwenen uit het zicht, er werd daarop grind gestort en een vloer aangelegd. Ik kreeg een vermoeden. Zou het een strobale huisje worden? Hiermee heb ik jaren geleden kennis gemaakt tijdens een uitstapje met de 'Artimobiel' van Hanneke en Geert. Toch maar eens mijn licht opsteken bij de huidige bewoners van tuin 1, Janneke en Peter. Een afspraak voor een interview met Peter werd gauw gemaakt.

Nestje Peru

Peter en Janneke hadden al jarenlang een droom om een ecologisch huis te bouwen (zie artikel eco-leembouw). Peter is geboren en getogen in Suriname. Zijn ouders hebben veel gereisd en daardoor was hij als kind niet echt op één plaats geworteld. Hij vindt het dan ook leuk om 'nestjes' te maken. Allebei houden Peter en Janneke van bouwen en van tuinieren en ze worden al gelukkig als er een muur staat. Die droom werd werkelijkheid toen ze in 2004 in Peru gingen werken en wonen. Ze vestigden zich in een vissersdorpje aan zee. Ze hadden daar een vegetarisch restaurantje, een vrijwilligerswerk centrale, een reisbureau en een fairtrade bedrijfje.

In hun vrije tijd startten ze met het bouwen van hun gedroomde eco-huisje. Ze vonden daarvoor een plek in een arme buurt waar maar een keer per dag water is en er is geen elektriciteit. Bij het bouwen moest er rekening gehouden worden met het woestijnklimaat waardoor er weinig water en regen is. Bovendien was het noodzakelijk het huisje ook aardbevingsbestendig te maken. Peter en Janneke onderzochten steeds hoe het huisje gebouwd kon worden. Peter heeft daarom ook aan andere ecologische projecten in Peru meegewerkt. Ze zijn ook verbonden aan een gemeenschap van eco-bouwers die hun kennis en ervaring met elkaar delen. Ze hopen dat het eco-huisje in Peru binnen één jaar af is, om er te kunnen wonen en te werken wanneer ze in Peru zullen zijn. Een tweede huis met badkamer en keuken en twee etages in Peru... En ook nog met uitzicht op zee. Dat klinkt goed!!!

Hijskraan

In 2008 kwamen ze weer terug in Nederland. Ze verkochten al hun bedrijfjes, behalve het fair-trade bedrijf, waarvoor ze nog steeds jaarlijks vijf maanden in Peru verblijven om te werken. Tijdens die maanden kunnen ze ook hun eco-huisje afbouwen. Na een tijdje in Nederland begon het toch weer te kriebelen. Ze misten het buitenleven en het 'werken met hun handen'. Ze wonen dichtbij Buitenzorg, in de Vogelbuurt, dus hun keuze voor dit tuinpark was snel gemaakt. In het najaar van 2015 kregen ze tuin 1 toegewezen en vanaf april 2016 wordt er dan ook flink gebouwd aan een tweede eco-huisje.

Tuin 1 was hun keuze, omdat de tuin veel mogelijkheden biedt voor het bouwen van een eco-huisje en het gunstig gelegen is voor de aan- en afvoer van materialen. Zo is er al grind met een hijskraan bij de school over het hek naar hun tuin vervoerd. Ze hebben voor een strolen huisje gekozen, omdat het behouden van een evenwichtig milieu hen erg na aan het hart ligt. Ook vinden ze het leuk om te laten zien dat er andere manieren zijn om te bouwen naast de traditionele bouw met cement, beton en stenen. Het bouwen van zo'n huisje heeft veel minder schadelijke gevolgen voor het milieu. Als het kan worden de bouwmaterialen zoveel mogelijk uit de directe omgeving gehaald om transport te vermijden.

Autobanden

De fundering van het huisje bestaat uit autobanden. Gescoord bij de garages op de Meeuwenlaan en per fiets naar de tuin getransporteerd. Het scheelde de garagehouders de kosten om die autobanden af te voeren. Af en toe kwamen ook tuinders aanzetten met banden. Het rubber van de banden is echter niet zo goed voor het milieu, maar het kan heel lang meegaan. Vervolgens worden de banden opgevuld met grind voor stabiliteit van de fundering en voor de afvoer van water. Alle staanders van het raamwerk (twaalf stuks) voor de muren, zijn gemaakt van boomstammen uit hun tuin en van andere tuinen van Buitenzorg. Dus hiervoor zijn geen transportkosten betaald. De bast is van de stammen afgehaald waardoor ze beter conserveren en ze zien er ook mooier uit. Voor de kant op het noorden wordt het raamwerk gevuld met pallets met stro. En voor de zonnige kant wordt leem gemengd met stro.

Leem

In de leembouw wordt gelet op passieve zonnewarmte: zoveel mogelijk de warmte in huis houden. In de winter is stro heel erg isolerend en in de zomer zorgt het leem dat de warmte niet in het huis komt. Leem is ook vochtregulerend. Daardoor ontstaat er een prettig binnenklimaat en wordt zoveel mogelijk warmte behouden. Ook wordt het hout door de leem geconserveerd.

Klaprozen

Voor de afwerking van de buitenkant van de muren wordt ook leem gebruikt. Het leem is een combinatie van zand en de aarde die uitgegraven was voor het fundament. Voor het dak is rondhout gekocht. Helaas waren die geïmpregneerd. Het dak is acht centimeter dik en de begroeiing bestaat voornamelijk uit gras en sedum. De groei hiervan moet goed bijgehouden worden, anders wordt het dak te zwaar. Peter gaat in de toekomst klaprozen op het dak zaaien. Dit vegetatiedak dempt geluid, vangt fijnstof op en isoleert. Het water gaat langzaam weg en dat is verkoelend voor de zomer. Ook zou het beschermen tegen verkeerde straling.

Hollandse regen

Terwijl Peter over het dak vertelt, begint het keihard te hagelen en maakt hij zich zorgen of het dak deze hoeveelheid water wel aankan. Zo'n strolen huis blijft jaren bestaan. Er zijn gebouwtjes in Devin in Engeland op deze manier gebouwd en deze bestaan wel tweehonderd jaar. De voorwaarde is wel dat er een goede fundering en dak moet worden gemaakt, waardoor er geen water naar binnen kan komen. Peter wilt zichzelf nog geen strolenbouw-expert noemen, dus het blijft voorlopig nog even spannend hoe de staat van het huisje wordt, met al die regen die in Nederland valt. Het is soms moeilijk om de uitgangspunten van

het milieuvriendelijk bouwen volledig te volgen en daarom hebben ze er voor gekozen om enige concessies te doen, in verband met de tijd en de duurzaamheid.

Lief

Tuin 1 heeft een gunstige ligging om een praatje te maken en de verhalen van vroeger te horen. Peter vindt het opvallend dat veel mensen van

Buitenzorg enthousiast en positief zijn over hun aanwezigheid en de bouw van het huisje. Men is blij met de vernieuwing van tuin 1, er komt een goed zicht bij binnenkomst op de tuin. Kortom: nieuw elan. Ze voelen zich dan ook hartelijk en enthousiast verwelkomd. Als eerste indruk van Buitenzorg is dan ook de grote mate van tolerantie opvallend, en de laagdrempeligheid om contact te maken met de mensen. Het lijkt niet te passen bij de rauwe sfeer van de stad. De sfeer op Buitenzorg vindt Peter vriendelijk, lief en meedenkend.

Natuurlijk tuinieren en bouwen

Het zal nog wel even duren voordat het huisje af is. Peter komt in april terug uit Peru. Het is ook beter om in de zomer te werken, want in de winter is het te vochtig en droogt de klei niet op. Aan het einde van het interview lopen we even langs om te kijken of het dak de hagel heeft doorstaan. En jawel, uit de kunst. Peter verheugt zich er nu al op, om onder het dak te slapen. Zijn woorden zijn dan ook "Het is alsof je dan in de aarde kruipt". In de toekomst zullen Peter en Janneke, als hun huisje af is, aan het tuinwerk beginnen. Naast het natuurlijk tuinieren is het natuurlijk bouwen nu dus ook in de aandacht gekomen op Buitenzorg. Daarnaast is het gebruik van zonnepanelen ook in opkomst op het park. Ik kan dit soort initiatieven alleen maar toejuichen.

Als er mensen geïnspireerd zijn geraakt om ook een eco-bouwsel te maken in hun tuin... Voor informatie is er veel op internet te ontdekken. Het is niet duur als je de tijd hebt en de kunde om het zelf te bouwen en qua materiaal is het erg goedkoop. En ben je echt geïnteresseerd in eco-bouwen, dan kun je hier ook cursussen in doen.

Je kunt de werkzaamheden van Peter en Janneke volgen via hun Facebook-pagina: pacha paja (aarde en stro)
www.facebook.com/Pachapaja

Marianne Jeuken, tuin 18

Strobouw: duurzaam bouwen met stro en leem

Het bouwen met stro en leem wordt natuurlijk al heel erg lang gedaan, overal op de wereld, maar het bouwen met strobalen kon pas beginnen na de uitvinding van de strobalenpers, eind 1800.

De eerste strobalen huizen werden gebouwd in de graslanden van Nebraska (Verenigde Staten). Hout was schaars en duur en stro was daar rijkelijk voorhanden. Stro is immers een agrarisch restproduct. Veel van de eerste huizen werden als tijdelijke onderkomens gebouwd. Toen men ontdekte dat de huizen van stro duurzaam en comfortabel waren, werden veel huizen gepleisterd en als permanente bewoning gebruikt. Bij de eerste strobalen huizen die werden gebouwd, werd geen gebruik gemaakt van een houten constructie om het dak te dragen, maar werd het dak gedragen door de strobalen zelf.

Door de afmeting van de strobalen worden muren dikker dan gebruikelijk, maar ze hebben dan ook een veel hogere isolatie waarde. Een goed gebouwd strobalenhuis is in de zomer koel en in de winter warm en kan eeuwen blijven staan.

Of je nu een strobalen kasteel bouwt, of een klein huisje, beide woningen kunnen prettig en mooi zijn om in te wonen. Een strobalen huis ademt een vriendelijke en natuurlijke sfeer uit. En met strobalen kun je bouwen in geheel verschillende stijlen: van zeer organisch golvend en rond tot en met extreem strak en glad. Bij een strobalenhuis is het stro over het algemeen niet meer zichtbaar als het huis af is. Het stro wordt vaak afgewerkt met leem en/of kalk.

In Europa kwam het strobalen bouwen vanaf begin 1900 langzaam op gang. De geschiedenis van de Europese strobalenbouw is minder kleurrijk dan de Amerikaanse. Toch is de methode hier niet onbekend. In het Franse Montargis staat Maison Feuillet, een strobalenhuis daterend uit 1921.

In Nederland werd het eerste strobalen huis in 1945, in Heeze, gebouwd. Helaas bestaat het huis niet meer. De eigenaar verving, toen hij het huis wilde verkopen, de strobalen door baksteen.

Het eerste strobalenhuis met een bouwvergunning is in 1998-1999 gebouwd in Ouwkerk. Momenteel zijn er in ons land ongeveer dertig tot vijfendertig strobalen bouwwerken. De hernieuwde belangstelling zou vooral te danken zijn aan voorstanders uit de ecologische hoek. Maar ook particulieren in Nederland hebben het materiaal (her)ontdekt.

Bronnen: www.ecodorp.nl en www.strobouw.nl

Marianne Jeuken, tuin 18

Bericht van uw tuinkabouter

Uw tuinkabouter on tour. Deze keer in de kop van Noord-Holland. Wat is het daar toch mooi en fris en helder en heerlijk. De wind suizend om de motorhelm, wat wil een kabouter nog meer.

Duintuin in Den Helder (De Nollen)

Wij kunstminnende kabouters wisselen nog wel eens een tip uit en zo toog ik naar een stukje duinlandschap aan de zuidkant van Den Helder.

Niks bijzonders zou je denken tot je - op zoek naar de ingang van het ku(n)stgebied de Nollen - allerlei immens grote objecten ziet opdoemen aan de horizon (Foto's 1, 2, 3, 4 en 5).

Uw kabouter slingert enthousiast de motor aan de kant en begint te wandelen. Weidse omgeving - het treinstation Den Helder Zuid ernaast doet daar niets aan af - en is wel handig als uitstapplaats - met spitse vormen in staal en koper, met roestige trechters van cortenstaal, met rieten bollen en geweldige maxi-size metalen slagroom-

soezen, met doorgangen en gesloten deuren, met wat daar achter?

Wie heeft de sleutel?
Daar was ze! De vrouw met de sleutel!

Een rondleiding was het toverwoord en alle deuren werden voor mij ontsloten: adembenemende binnenruimtes van voormalige bunkers waren omgetoverd in wonderen van lichtval met spetterend geschilderde wanden (Foto's 6 en 7).

Een stikdonkere bunkergang om in te griezelen en te schuifelen en vervolgens weer boven de grond een frisse wind om de oren.

Wie was de maker van al dit moois?
R.W. van de Wint (1962-2006).

Boekje gekocht en geleerd dat Anton Heijboer (nummer 2) dit alles gemaakt heeft met behulp van veel charme en charisma.

Ga dat zien, Den Helder is niet saai. En naast de Nollen huist gewoon een volkstuincomplex (Foto 8).

Zo doen ze dat, in Den Helder.

Uw Tuinkabouter. Juli 2016

• projectdenollen.nl/
 • hercuton.nl/projecten/museum-de-nollen-den-helder
 • nl.wikipedia.org/wiki/Ruud_van_de_Wint

Tekst en foto's, Nina Dirksen, tuin 80

Claude Monet in Buitenzorg

Mijn kindertijd bracht ik door in Den Haag. Ik woonde met mijn moeder, mijn stiefvader en mijn twee jaar jongere zus in een woning met tuin, waar boven de keuken, in de uitbouw, de kamer van mijn zus zich bevond en daar weer boven de mijne. Vóór de serre was een granieten met mozaïek ingelegd platje, waar we bij mooi weer in ligstoelen lagen te lezen. Boven ons kwam eind jaren veertig een kinderrijk katholiek gezin van spijtoptanten wonen. Meneer pastoor zorgde er voor dat er ieder jaar een nieuw Moesmannetje of -vrouwtje werd gebo-

ren, het werd er zo overbevolkt, dat vader en moeder Moesman geregeld een jong kind naar beneden gooiden op ons granieten plat, dat dan weer met de nodige verwondingen door ons werd teruggebracht, waarna het voor straf - omdat het nog leefde - de hele dag op de WC opgesloten werd. (Er bestond nog geen Meldpunt Huiselijk Geweld.)

Varkensblaas

Mijn moeder gebruikte de tuin om achter de keuken de was uit te wringen en daarna op te hangen aan de gespannen waslijnen. Ook ik maakte daar af en toe gebruik van, bijvoorbeeld om de verse varkensblazen te drogen, die ik van mijn schoolvriend Ben van Veen had gekregen, wiens vader opzichter was op het Haagse abattoir, en die derhalve op de Slachthuislaan woonde. Van een varkensblaas kon je een trommel maken. Later, in Ruigoord, heb ik het nog eens gedaan, nu om een Afrikaanse Talking Drum te maken. In de tuin van de burens was ik veel meer geïnteresseerd. Daar namelijk lag het paar jaar oudere buurmeisje Eva 's zomers in bikini te zonnen, wat ik van bovenuit mijn jongenskamer opgewonden gadesloeg.

Dwerggeit

Als student en afgestudeerde had ik in Amsterdam geen behoefte aan een tuin: daarvoor ging je naar het Vondelpark, met of zonder trip. Maar op 25 juli 1973 werd ik opeens wakker in een huis in Ruigoord, dat ik net had gekraakt en stapte ik met een bak koffie de riant achtertuin in, met bloemen en struiken en een echte perenboom, en even later had ik ook honderd meter verderop een moestuin, en een jaar later op de dijk achter ons huis een dwerggeit, die je moest melken, met twee bokjes.

Strijklicht

Elsenoer, die zeven jaar later bij me kwam wonen, maakte van de siertuin een prachtige tuin met in het voorjaar een bloemenpracht, vooral de enorme klapprozen, die ik toen al ging schilderen. Ook maakte ik al tekeningen van de ruwe schors van de haaglinde voor mijn woning, maar ik was toch vooral met het landschap bezig, je kon mijn aquarel-ezel bijna dagelijks vinden op het 'Zand van Joop (Den Uyl)', dat in de loop der jaren uitgroeide tot een schitterend soort nat duinlandschap, en waar ik nooit genoeg kreeg van de moerassen met de zilveren rietvelden, van de duindoorns, de berkenbossen en wilgen in het strijklicht van de ondergaande zon.

De aanleg van de Afrikahaven sloeg een wond in mij: mijn geliefde landschap was vernietigd en verdwenen. Ik schilderde hoe een grijper de laatste boom uit de aarde rukte en toen we in 2002 uit Ruigoord weg moesten, greep ik de kans om in navolging van onze buurvrouw uit Ruigoord, Wilnah, een tuin op Buitenzorg te verwerven, met beide handen aan.

Klaproos

Het gaf je natuurlijk niet dat gevoel van ruimte, van lucht, als het natuurgebied rond Ruigoord, maar toch, met het Vliegenbos en zijn vogels achter ons, de camelia, sering, de appel- en perenbomen vóór ons, kon je je soms in de lusthof van een buitenplaats wanen. In deze microkosmos heb ik de schoonheid van de knoestige basten van oude appelbomen ontdekt, het ritmisch patroon van de clematis en de Oost-Indische kers, en natuurlijk de je-naar-binnen-zuigende kracht van de grootbloemige klapproos, waarvan het sap net als dat van de papaver, een bedwelmende werking heeft. Hier speel ik eigenlijk Claude Monet in zijn tuin in Giverny.

Waterlelie

Want al is mijn vijvertje, waar ieder jaar één waterlelie geboren wordt en op wiens bladeren vele generaties kikkers hebben gelegen, piepklein, op mijn schilderijen ziet het eruit als een heuse vijver, waarin het geboomte en de omringende planten zich weerspiegelen. Een vijver waarin zelfs een grote man als ik kan verdrinken, zoals toen ik bij het bukken erboven een hevige spitaanval in mijn rug kreeg, en als een knipmes gebogen een uur heb moeten stilstaan tot buurman Frank eindelijk kwam opdagen en mij naar zijn auto droeg, me naar mijn huis reed.

Nu zou ik nooit meer zonder tuin kunnen, zonder het vrolijke fluiten van de eerste merels op een vroege voorjaarsdag in februari en tegen ze zeggen: jullie zijn er weer, en ik ben er ook nog, gelukkig.

Hans Gritter, tuin 5

BLADGOUD

- Het weer is Evolutie
- Groen moet het doen
- Gelukkig gelukkig
- Altijd kent geen tijd
- Eten is ook al bijgeloof geworden
- VERLICHT EIGEN BELANG
- Oh boom, laat ons niet stikken
- Drie setpoints voor de zweet
- Zo komen de praatjes in de wereld
- Bruto nationaal geluk
- Studio Strottenhoofd
- Ho soter kosmou
- Mens, proefdier van God
- Vrede op aarde, in voetbal een wel-
- Behagen
- Het weer werd mede mogelijk gemaakt
- Dorst gaat dieper dan het gehemelte
- Oh die prakjesmaatschappij
- Basis in eigen buik
- Maak haast met uw gemoedrust
- "ha ha, Half Elf ben je zelf "
- De grote meneer uithangen
- Doorgaand verkeerd

Tito

KASPLANTJE

Het leven begon in een warme kas.
De tere spruit werd met zorg omringd,
Om hem heen het onbuigzaam gras,
Dat in de lente liederen zingt.

De tere spruit werd met zorg omringd,
Een mild regentje maakte hem zachtjes nat.
Het gras dat in de lente liederen zingt
Overwoekerde het smalle pad.

Een mild regentje maakte hem zachtjes nat.
Hij groeide tot een kleine appelboom.
Het gras overwoekerde het smalle pad.
De boom bloeide, een roze droom.

Hij groeide tot een kleine appelboom.
Het leven begon in een warme kas.
De boom bloeide, een roze droom
Besprenkelde het weerbarstige gras.

Merik van der Torren, tuin 95

WUIVEND RIET

Wat wuift, het riet
Of mijn blik erop
Die de wind vertaald
In massale groeten

Hoor je het ruisen
Het schuren en schurken
Van stengels gepluimd
Als dameshoeden

Het dimmen van golfjes
Met voetjes van aarde
Het schudden van handjes
Als lachend bladpapier

Broedplaats en suite
Voor eendenmoekies
Met dotjes van geel
En vroeg uit de veren

Waar een bootje meert
Verborgen voor blikken
Om mijmer te rijmen
Op niets dan schittering

De luister van zwanen
De schater van kikkors
De snelle libelle voorts
Het zilveren visverkeer

Met waaiende wolken
Een cumulus-flottille
Als witwollen scheldnaam
Voor oude vriend Socrates

Het klotsende scheepje
Deinend op zonnestralen
Geankerd aan rietkraag
Raadt naar het woord

De zang van de dichter
De tijd van zijn leven
Delend met hemel
Hoog boven het hoofd

De luister van rieten
Gras der wilde wateren
Met zoemende muggen
In fluisterende prietpraat

Tito

